

„Nem kívánok megelégedni vallásos színezett világnézettel, csiszolt filozófiai rendszerrel, mert egyetlen örök evangélium éltet: Isten bűnbocsátó, megtartó kegyelme...”

► Emlékezés Kapi Béla püspökre az 5. oldalon

Ifjúsági melléklet
– Böjti naptár

► 6–7. oldal

„...sok ártatlanul meghurcolt és elhurcolt, ismert és ismeretlen ember jut eszembe, akiknek az életét egy olyan korszak rombolta le, mely vezérszavaiban »szép jövőt épített«.”

► A múlt árnyai – 10. oldal

DER
UNTERGANG

Szubjektív filmelmé-
nyek: Sorstalanság
és A bukás

► 4. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Tanulják meg tehát az ilyen emberek: az a legnagyobb bölcsesség, ha tudjuk, hogy ez a szentség nem azért szereztett, mert méltók vagyunk rá. Hiszen nem azért keresztkedünk meg, mert méltók és szentek vagyunk, gyónni sem azért megyünk, mert tiszták és büntelenek vagyunk, hanem éppen megfordítva: azért, mert szegény, nyomorult emberek vagyunk. Éppen ezért tudnunk kell, hogy akkor vagyunk méltatlanok, ha nem kívánjuk a kegyelmet és a feloldozást, és nem törekszünk megjavulni.”

► Luther Márton: Nagy káté
(Pröhle Károly fordítása)

Egyházközségi nap Győrött

► Összeállításunk az 5. oldalon

Ismét napirenden az egyházi ingatlanok rendezésének ügye

► **Rendkívüli ülést tartott egyházunk Országos Presbitériuma február 25-én a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa székházában. A tanácskozás apropóját – és egyben egyetlen napirendi pontját – az adta, hogy több oldalról az a javaslat érkezett az egyházi ingatlanok ügyének rendezése kapcsán, hogy gyorsítsák fel a kártalanítás folyamatát.**

Mint ismeretes, a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről szóló törvényt az Országgyűlés 1991 júliusában elfogadta. Az állam ezzel a jogszabállyal kívánta lehetőséget biztosítani az egyházaknak arra, hogy visszaigényelhessék az 1948. január 1-je után kisajátított, egykori ingatlanjaikat. A kártalanítás lehet pénzbeli vagy természetbeni. Az egyházi ingatlanokkal kapcsolatos ügyek rendezésének végső határidejét először 2001-re tűzték ki, ezt később 2011-re módosították.

Hosszas előkészítés után a közelmúltban alakították ki az a finanszírozási konstrukciót, amely szerint egy hitelintézet (ez esetben az Országos Takarékpénztár) megvásárolja az egyházak követelését, azaz az egyes felekezeteknek az OTP

adja a pénzt, és az állam később a banknak fizet. Mivel a nevezett pénzügyi intézet március 5-ig kért választ, az országos elnökség összehívta az anyagi ügyekben döntési joggal rendelkező Országos Presbitériumot.

A tanácskozást D. Szevik Imre igével és imádsággal nyitotta meg. Egyházunk elnök-püspöke után dr. Frenkl Róbert országos felügyelő köszöntötte a testület hivatalból jelen lévő és választott tagjait. Elmondta, hogy az evangélikus egyházat illetően jelen pillanatban összesen nyolcvanhét „ügyletről” van szó, ebből hatvanegy ízben pénzbeli, huszonhat esetben pedig természetbeni kártalanítást kértünk. Az országos felügyelő hangsúlyozta, hogy az egyház kártalanítása természetesen akkor is megtörté-

nik, ha az Országos Presbitérium ellenzi ezt a gyorsítási javaslatot, valamint hogy a döntésnél szem előtt kell tartaniuk azt, hogy ha igennel válaszolnak, meg kell kérdeznünk az érintett gyülekezeteket is.

Mivel a kártalanítás ügyét törvény szabályozza, annak megváltoztatására is csak törvényi keretek között van lehetőség. Az Országgyűlés által jóváhagyott költségvetésben ebben az esztendőben csupán akkora összeg szerepel, amely az elmúlt év kártalanítási kötelezettségvállalását fedezi. Ebből nyilvánvaló, hogy nem csupán egy pénzügyi szándéka a tárgyalt konstrukció, bár hivatalos, megfelelő szintű, írásbeli megkeresés kormányzati részről nem érkezett.

Az egyházi vezetőtestület tagjai hosszas tanácskozás után tizennégy igen, három nem szavazattal és egy tartózkodás mellett a következő határozatot fogadták el: „A Magyarországi Evangélikus Egyház nyitott a kártalanítás felgyorsítására, de azt nem magánjogi úton, hanem a korábbi közjogi keretek között tartja megvalósíthatónak.”

■ G. Zs.

Meghívó

Tisztelettel értesítjük, hogy 2005. március 9-én 16 órakor a Deák téri evangélikus templomban D. Szevik Imre evangélikus elnök-püspök beiktatja protestáns tábort püspöki hivatalába

Lackner Pál

ezredet, kinevezett tábort püspököt.

Az iktató istentisztelet szolgálatában részt vesz dr. Bölcskei Gusztáv püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke és Jákó János ezredes, tábort püspökhelyettes.

Az alkalomra szeretettel hívjuk és várjuk.

Magyarországi Református Egyház
Magyarországi Evangélikus Egyház
Honvédelmi Minisztérium

Felügyelői konferencia az Északi Egyházkerületben

► Közel százán – többségükben egyházközségeink felügyelői – gyülekeztek össze Domonyban, hogy hivatásukban, tisztségükben felfedező feladataikban megerősödjenek, és merítsenek egymás tapasztalataiból. A konferencián jelen volt Frenkl Róbert országos felügyelő, D. Szevik Imre, az Északi Egyházkerület püspöke, valamint Benczúr László, a kerület felügyelője.

A 324 éves domonyi gyülekezet lelkesze, Baranyai Tamás házigazdaként fogadta a közös gondolkodásra összegyűlt fel-

ügyelőket, lelkészeket. Az eseményen jelen volt Domony polgármestere, Pauló Pál, aki köszöntésében örömet fejezte ki afelett, hogy a község és a gyülekezetek között jó az együttműködés.

Szombat délelőtről négy felügyelő bizottságtételét és egy biblikus teológus gondolatait vihették haza a résztvevők. Délután a kerület oktatási intézményeinek vezetőivel folytatott beszélgetést Szevik Imre. A nyitóáhitatot Győri Péter Benjámin szolnoki lelkész, a záróáhitatot Sándor Frigyes kerületi missziói lelkész tartotta. Ízelítőül a konferencián elhangzottakból álljon itt néhány gondolat, mely mindenki számára továbbgondolható lehet.

► Folytatás a 3. oldalon

Istenböjt – istenéhség

Százerek, talán milliók tartanak évi ötvenkét hetes istenböjtöt hazánkban, tudatosan megfosztva magukat Isten írott és hangzó ígététől, valamint minden olyan helytől és közösségtől, amelyben Isten közelébe kerülhetnének. Ez a lelki fogyókúra ideig-óráig egyfajta felszabadult, jó közérzetet is adhat: a magam uralma vagyok, nem tartozom senkihez és semmihez, nem szól bele senki az életembe...

De egy idő után, ahogy „karcúsodik”, fagy és sorvad a lelkünk, hirtelen ránk törhet a sajnó hiányérzet, a kínzó istenéhség, amelyet József Attila háborzongató vízióként vall meg A kutyá című versében:

Egyszer csak előbúvik
Nappali rejtekéből,
Belőlünk,
Az az oly-igen éhes,
Lompos, lucskos kutya,
És Istenhulladékok,
Istendarabkákat
Keresgél.

Erről a feltámadó éhségről ír Paul Zulehner is Az egyház a 21. században című kötetében (Kálvin János Kiadó, 2004): „A spiritualitás a szekularizmusból nő ki. Vagy hívó módon fogalmazva: az évtizedeken át tartó istenböjt után jön az új istenéhség.”

De mit is jelent valójában a napjainkban divatszóvá lett spiritualitás? Természetesen nem valamiféle világ- és életidegen lelkizésről van szó, épp ellenkezőleg. Kicsit leegyszerűsítve, sarkosan fogalmazva, summázva a lényeg: több hitet az életbe, több életet a hitbe! Többek között komolyan venni a teremtés, pontosabban a Teremtő csodáját: test és lélek harmonikus egységének lehetőségét. Kissé bizarr módon, de ebben az összefüggésben is igaz lehet, hogy „a mit azért Isten egybeszerkesztett, ember el ne válassza” (Mt 19,6; Károli-fordítás).

Világunknak – de benne gyakran az egyháznak is – egyik tragikus félreértése az ember skizofrén kettéhasítása testre és lélekre. Ez a torz gondolkodásmód még olyan régi bölcsességekben is tetten érhető, mint például „a test böjtje a lélek lakodalma”. Mintha a test sanyargatása automatikusan magával hozná a lélek felvirágzását... Ugyanilyen álbölcsesség az a klasszikus tétel, hogy „ép testben ép lélek”. Ha ez igaz lenne, akkor korunk testkultusza, kozmetikai és wellnessipara nyomán bezárhatnának az idegostályok és az elmeegógyintézetek...

Jézus, az inkarnáció csodája – a valóságos Isten és a valóságos ember – komolyan veszi az ember testi-lelki, pszichoszomatikus egységét és az ebből fakadó, egészséges (tehát az egész után vágyakozó) éhséget. Erről szól böjt negyedik vasárnapjának oltár előtti lekiója, a kenyérsoda evangéliuma (Jn 6,1–15). Nem véletlen, hogy ez az egyetlen történet a Szentírásban, amely különböző változatban hatszor (!) fordul elő a négy evangéliumban. Itt ragyog ránk talán a legtisztábban az az átfogó – mai, divatos szóval élve holisztikus – szeretet, amelyben a testté lett Ige, Jézus Krisztus szeretete is testté, kenyérré lesz. Ezreket táplál az élő Igével és az élető kenyérral, hiszen ezért jött, ezért lett emberré, ahogy Túrmezei Erzsébet megénekelte a betlehemi kenyérsodát:

Letekintett az éhez világra
Ő, aki minket öröktől szeret,
s a betlehemi jászol szalmájára
odatette inségünket szánva,
irgalmasan – a Kenyeret.

Óriási lehetőség, hogy egyre több gyülekezetünkben a böjti vasárnapokon, de legalább ezen a vasárnapon ott van – legyen is ott! – a Kenyér, az élet kenyere és itala az oltáron, hogy csillapítsa istenéhségünket. Reménység szerint köztudott, hogy a vasárnapok hegyecsúsként emelkednek ki a böjti pusztaságból. A vasárnap a böjti időszakban is a feltámadott Úr ünnepe, akit az egykori és mai homályosan látó emmausi tanítványok arról ismernek föl, hogy megtöri és megosztja a kenyeret. Így, ebből és ettől kap értelmet, tartalmat a vasárnap ősi latin neve: „Laetare”, azaz: „Örvendj, Isten népe, és akik az Urat keresitek, / jöjjetek és merítetek vigasztalásának forrásából!”

Öröm a böjtben? Szokatlanul, idegenül hangzik. De legyünk őszinték: az öröm nem csak a böjti időszakban hiányzik sokunk életéből, gyülekezeteink istentiszteleteiből, egész egyházunk szolgálataiból. Pedig evangélikusnak lenni nem kevesebbet jelent, mint az örömhír hordozójának és továbbadójának lenni! Örömtelen evangélikus?! Olyan képtelenség ez, mint az ízet vesztett só, a letakart lámpás, a hangtalan ének, a színtelen szivárvány, az illattalan virág, az ehetetlen kenyér...

Laetare – örvendj, Isten népe! Vége az istenböjtnek, az istenéhség csillapítható: „az asztal terítve, immár minden kész: gazdagon terített a mennyi Kéz...”

■ GÁNCZ PÉTER

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

1%

Technikai szám: 0035

www.evangelikus.hu

É L Ő V Í Z

Árvácska

Nagy rajongója vagyok a virágoknak, de be kell, hogy valljam: sajnos nemigen értek hozzájuk. A virágüzletben nem tudnám eldönteni, hogy vajon fénykedvelő és szárazságtűrő-e, vagy éppen az árnyékos helyet és a több nedvességet kedveli-e az a cserepes virág, amely előtt állok. A lakás északi vagy inkább a nyugati ablakában érezné-e jól magát? És hány fok lenne ideális a számára? Éppen ezért jártamban-keltében szívesen elgöngyörködöm azokban a növényekben, amelyek szemmel láthatóan „majd megszólalnak” az ideális környezet hatására, olyan szépek.

Egy október végi, november eleji nap lehetett tavaly, amikor a szomszédos utcában a helyi kertészek árvácskákkal ültették tele a buszmegálló kőből készült virágtartóit. „Télire, a fagyok beállta előtt nyíló, bimbóval teli virágokat ültetni az utcára?” – húztam össze magamon fázósan a kabátot. Ismétlem, nem vagyok szakértő, és csak abból a tapasztalatból indultam ki, hogy a mi kertünkben semmi sem vészeli át „élve” a telet. Olyan elfagyott, megbarnult növényi száraz és levelek képei idéződtek fel bennem, amelyek már csak a gereblyére vártak végső kegyeletül.

Aztán nem is gondoltam többet a kiültetett virágokkal. Idővel beköszöntöttek a napok, amikor a hőmérő higanyszála többet volt nulla fok alatt, mint fölötte. Később a sokak által várt hó is megérkezett. A havazás ezeket az utcai virágtartókat sem kímélte: hatalmas, fehér kucsmát varázsolt rájuk, betakarva a bennük lakó virágokat is.

Am a böjti napokban néha az időjárás is megenyhült, a hósapka is eltűnt. S az árvácskák közül – igaz, egy kicsit még kókadozva – egyre többen emelték fel fejüket, és fordították színpompás szirmaikat az előbukkanó nap felé. Levelükön, szárukon még csak nyoma sem volt a fagnak.

Csodálattal és – bevallom – kicsit irigykedve álltam meg a sárga és kék virágfejek felett. Szégyenkezve kérdeztem magamtól, hogy tud-e az én hitem olyan erős lenni, mint ezek a csöpp növények. Hiszen ezeknek a törekeny virágpalántáknak mostoha időjárási körülmények között kellett új környezetükben megéredniük, majd – az iskolában tanultakkal szemben – zord fagyokat kellett túlélniük, és a saját súlyuknál többszörösen nehezebb hómennységet megtartaniuk. Mindezek után képesek „mosolygósan”, emelt fejjel tovább élni az életüket. Csöndesen beismertem hát magamban, hogy bizony, a hitem virágai sokszor már az első nagyobb megpróbáltatástól elfágnak, és a Szentlélek melengető szeretetére van szükségük ahhoz, hogy egy gyenge kis hajtás újra előbukkanjon.

„Vannak, akik (...) éheztek is, szomjaztak is, elcsüggedt a lelkük. De az Úrhoz kiáltottak nyomorúságukban, és kimentette őket szorult helyzetükből” – olvashatjuk a Zsoltárok könyvében (107.4a.5–6). E mellé a biztató ígéret mellé, azt hiszem, már csak egy cserép árvácskát kellene beszereznem emlékeztetőül.

■ BODA ZSUZSA

Egy asszony azt álmodta, hogy betért egy boltba, és a legnagyobb meglepetésére Isten állt a pult mögött.

– Mit árusz, Uram? – kérdezte.

– Mindent, amit a szíved kíván – válaszolta Isten.

Az asszony elhatározta, hogy a lehető legjobbat fogja kérni, és ezt mondta:

– Lelki békét kérek, Uram.

Isten mosolygott, és így válaszolt:

– Azt hiszem, félreértettél. Itt nem gyümölcsöt lehet kapni, csak magokat!

■ ANTHONY DE MELLO

A megvalósított jó: derű, tisztaság, öröm és megkönnyebbülés. Isten nem azért hív minket a jóra, hogy örömminket elvegye, hanem éppen ellenkezőleg, hogy az örömben, a valódban, az egyedül lehetségesben részesítsen minket.

► Pilinszky János

BÖJT 4. VASÁRNAPJA (LAETARE) – 2Móz 16,11–15

Öröm a böjtben

Minden reggel világszerte milliók és milliók indulnak útnak, hogy élelmet és tiszta vizet találjanak, amellyel aznap kibírják. Túlélni szeretnék a má, hogy a holnapot is túlélhessék. Nincsenek terveik, nem vágnak karrierre, csak az életben maradás kényszerítő ereje hajtja őket. A mai Magyarországon mindez szinte elképzelhetetlen. Mi ezen már túl vagyunk – gondolhatja az olvasó. Pedig nem így van. Pedagógusok vészjelzéseiből tudunk az iskolában az éhségtől ájuldozó gyerekekről. Családok nyomorognak, és várják a holnapot... Aki már éhezett vagy szomjazott, tudja, hogy ilyenkor nem létezik más cél, mint azonnal *találni valamit*.

Izrael népe az éhezés miatt zúgolódní kezd a pusztában. Emberi ésszel végiggondolva semmi esélye annak, hogy a sokezeres nép olyan mennyiségű élelemhez jusson, amely elegendő a túléléshez. Másfél hónapja hagyták el Egyiptomot, de már vége a szabadulás felett érzett eufóriának. Rabszolgaságukra úgy emlékeznek, mint amikor „a húsos fazekak mellett ültünk...” (2Móz 16,3) Az ínség a múlt nehézségeit és fájdalmait is képes megédesíteni. Az Úrhoz való kiáltásuk mostanra zúgolódássá változott. Ebbe az emberi számítás szerint megoldhatatlan helyzetbe szól bele a mennyei szó: „Majd én hullatok nektek kenyeret a mennyből.”

(2Móz 16,4) A segítség pedig – a fűrjek és a manna képében – kézzelfoghatóan, beoszthatóan megérkezik.

A vasárnap evangéliumában (Jn 6,1–15) is problémát okoz a többeszes tömeg ellátása. Fülöp azonnal számolni kezd, hogy mennyi élelemre volna szükség, de hamar feladja: értelmetlen a számolás. András szomorú helyzetjelentése az öt árpakenyérről és a két halról szintén a feladat emberileg megoldhatatlan voltát húzza alá. Jézus csodatétele – az ötezer ember megvendéglése – túlmutat a pillanatnyi megoldáson, még a későbbiekre is marad a kenyérből.

Ha saját számítgatásunk szerint mérleljük Krisztus követését, csapdába esünk. Csak azt látjuk, ami a szemünk előtt van, és csak azzal számolunk, amit látunk, megfoghatunk, elérhetünk, birtokolhatunk. Latolgatunk, tervezgetünk, és várjuk az eredményt, amely persze mindig másként alakul. Sokszor elgondolkodtat, hogy miért tartjuk egyháztagságunk egyik legfontosabb ismérvének az egyházközösi hozzájárulás rendszeres fizetését. Hitem szerint az úrvacsora asztalközösségében való részvétel Krisztushoz való tartozásunknak sokkal biztosabb jele. Az önmagát az élet kenyereként adó Úr maga von be minket abba a közösségbe, amelyben az élet csakis tőle függ. Ha szomjasak va-

gyunk, megitat, ha éhesek leszünk, táplál bennünket. Hiszen a testi szomjúságnál és éhségnél csak a lelki lehet nyomortulabb: amikor az emberi számítások végére érünk, és nincs tovább. Amikor hiába nézünk körbe, senkit nem találunk, vagy ha sokan vesznek is körül minket, mégis egyedül vagyunk. Amikor rádöbbenünk, hogy életünkben alapvetően hiányzik az, akinek a jelenléte emberi módon nem kiszámítható, nem látható, de mégis nélkülözhetetlen.

A pusztában vándorló Izrael számára a manna nem csak tüneti kezelést jelentett. Ha tovább olvassuk a történetet a Szentírásban, láthatjuk, hogy ez a felülről kapott *élelem* negyven éven át kísérte a népet. Egészen addig, amíg el nem jutottak Kánaán határáig. Kiszámíthatóan, megbízhatóan jelen volt életükben. Életben tartotta őket addig, amíg meg nem érkeztek az ígéret földjére. Akik az Egyiptomból való szabadulás második hónapjában zúgolódtak, a mannának köszönhetően mégis végig tudták járni az évtizedekig tartó utat. Ennyit jelentett az Úrtól kapott segítség az emberi számításokkal szemben.

Könnyedén megszabjuk keresztény hitünk emberi kereteit, normáit, de közben észre sem vesszük, mennyiféle fölösleggel tömjük magunkat. Minden olyan „élelem” amely a felülről kapott

A VASÁRNAP IGÉJE

kenyér utáni éhséget kioltja, eltávolít Krisztustól. Egyedül az úrvacsorában önmagát kínáló Úr tud megtartani bennünket, miközben a földi élet hosszú vándorútján számtalan ínséggel és kilátástalansággal küzdünk.

Eszembe jut kedves öreg barátom az otthoni gyülekezetemből. Minden vasárnap ott maradt az istentisztelet utáni úrvacsoraosztásra. Amikor rákérdeztem, hogy ennek mi az oka, rám nézett, és azt mondta, hogy túl hosszú volt életében az az időszak, amikor nem térdelhetett oda az Úr oltárához. Ezért most minden alkalmat örömmel használ ki, hiszen tudja, Krisztus-követő életünk alapja az úrvacsora közössége.

Vándorok vagyunk: hol testi, hol lelki szomjúság és éhség gyötör bennünket. Ne szégyelljük hát az örök keresést, míg rá nem találunk arra, aki önmagát élő kenyérként és élő vízként, ingyen ajándékozta minden éhezőnek és szomjazónak.

■ JOHANN GYULA

Imádkozzunk! Szerető mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy te megtartasz minket minden szükségünkben. Kérünk, segíts a tőled kapott ajándékokkal helyesen élnünk életünk minden ínséges és könnyebb napján, hogy örömmel érezzük: megajándékozott emberek vagyunk. Ámen.

Oratio œcumenica

Örvendező hálaadással fordulunk hozzád e böjti vasárnapon, irgalmas Istenünk! Tőled kapunk mindenféle jót bőséggel, csak észre kell vennünk. Életünket is te tartod fenn: családjunk, munkánk, egyházunk, gyülekezetünk, hazánk és egész világunk tőled kap erőt, fényt, kegyelmet napról napra. Mindnyájan benned élünk, mozgunk és vagyunk, Urunk; soha ne engedd felednünk, hogy ezekért hálát adjunk neked!

Úr Jézus Krisztus, te megvendégtelt a sokaságot a pusztában, s mindenki megelégedett adományoddal.

Köszönjük ezt a példát, mely minket is arra indít: higgyük, hogy veled járva, téged követve mindenből eleget kapunk. Mai életünk sokszor telve van zúgolódással, panasszal, intrikával, kételkedéssel, bizalmatlansággal. Sokaknak a kenyérkérdés a legfőbb gondja, melyet egyedül akarnak megoldani, tőled pedig számon kérnek. Köszönjük, hogy Izrael népe mannáért és fűrjeket kapott Istentől vándorlása idején, tanítva ezzel minden nemzedéket: „Mit Isten tesz, mind jó nekem...” (EÉ 348,1)

Szentlélek Úristen, légy velünk az erőnek, a szeretet-

nek és a józanságnak a jelenlétével, mert nélkülöd, saját fejünk után nemve könnyen elrontunk mindent. Vétkeinkből, bűneinkből segítségül hívunk minden menekülőnk minden élethelyzetben, hiszen nálad van a bocsánat, az új élet tápláléka és lehetősége. Szerettedbe ajánljuk népünket, egyházunkat, gyülekezeteink vezetőit és tagjait, kicsinyeket, felnőtteket, időseket egyaránt. Légy a betegekkel és az őket gondozókkal. Áldásodat kérjük minden becsületes dolgozóra és munkájára, mely tápláló kenyeret tesz néped asztalára. Ámen.

LUTHER ÉS AZ ISTENTISZTELET 18.

Ünnepnapok

► **Azoknak a szokásoknak a köre, amelyeket Luther a Szentírás mérlegére helyezett, kibővíthető az ünnepi szokásokkal is. Az elmúlt héten arról tudakozódtunk, hogy milyen pontokon engedte meg a reformátor azt, hogy a szokások tovább éljenek, és milyen pontokon parancsolt megálljt. Ma az ünnepnapok szokásairól „kérdézzük” a hitben előttünk járt egyházújítót.**

A harmadik parancsolat magyarázatánál igen lényegre törően, az ünnep lényegét megragadva ezt írja Luther: „Szenteld meg az ünnepnapot! Mit jelent ez? – Felelet: Istent félnünk és szeretnünk kell, hogy igéjét és az igehirdetést meg ne vessük, hanem szentnek tartjuk, örömezt hallgassuk és tanuljuk.”

A Nagy káteban már részletesen kifejti, hogy milyen buktatókat hordoznak magukban az ünnepek. Az ünnep megszentelt nap, „hiszen magában egyik sem különb a másikkal”; az „ünnepnap megszentelése azt jelenti, hogy szentnek tartom”. A napot „nem önmagáért kell megszentelni, mert Isten amúgy is szentnek teremtette. Isten azonban azt akarja, hogy neked legyen szent. (...) Úgy történik a megszentelés, hogy Isten igéjével foglalkozunk, és abban gyakoroljuk magunkat.”

Luther számára tehát fontos volt,

hogy jól értse az ember az ünnep lényegét. Nemcsak a vasárnapot, hanem minden ünnepét. 1525-ben, amikor a katedrálról Mózes ötödik könyvét magyarázta, csupán három fontos ünnepnapról beszélt. E három a húsvét, a mennybemenetel és a pünkösd. (Nem tudjuk, hogy a számára oly kedves karácsonyról miért nem tett említést.) Ezek – mondja Luther – üdvösségünket és Isten dicsőségét szolgálják (nem pedig az ember kedvét, örömét vagy a pompát).

Az bizonyos, hogy a 16. század elejére igencsak megszorodtak az ünnepek. Ez azzal járt, hogy elveszítették tartalmukat, mélységüket. Reformátorunk már Mózes első könyvének magyarázása közben kitért arra, hogy „lassan már Ábrahám-ünnep, sőt Ádám- és Éva-ünnep is lesznek”. Luther attól féltette Isten népét, hogy az ünnepek öncélúvá válnak, és eltávolítják az embert Istentől,

úgy, mint a pogány világban, amelyben a külsőségek, a csillogás volt a fontos, nem pedig Isten. Az öncélú ünnepek becsapják a népet, s azáltal, hogy kielégítik vágyaikat, nem az igazi örömet adják. Az ünnepekhez való kedv Luther környezetében igen nagy volt. Ő maga nem is az ünnepek és az ünneplés ellen szólt; szerette és ápolta a számára fontos ünnepeket. De nehezen viselte, hogy az egyháznak álcázott ünnepek sokszor elvilágiasodtak.

Ízig-veéig tanár-pedagógusként tudta, hogy a – gyenge – emberek számára fontos az ünnep adta jólét, a játék és a vidámság. Ezért pártolta, hogy egyházi játékok és szokások alakulhassanak ki a gyerekek számára. Ugyanakkor a lelkészeknek azt tanácsolta, hogy használják ki ezeket a játékos alkalmakat a gyerekek tanítására. Ugyanilyen céltalattá mogatta az egyházi ünnepi játékokat, mint például a virágvasárnapi játékok. Ha azonban ezekben a középkorban olyannyira népszerű játékokban babonát látott, felemelte ellenük a hangját, sőt tüzével-vassal irtotta őket.

Luther az évek haladtával egyre szigorúbb lett ezen a téren. Csak a lelki értékeket keresve egyedül azoknak a játékok-

LITURGIKUS SAROK

nak a megtartására törekedett, amelyekben értelmet talált, és csak azokat a jelképes cselekedeteket hagyta meg, amelyek a hitben való megerősödést szolgálták. (A húsvét éjszakai játékok ebben az értelemben helyeselt és hagyta meg általános gyakorlathat.) Élete utolsó éveiben egészen kategorikusan kijelenti: „...a ceremóniák nem hittételek. A ceremóniák nekünk vannak alávetve, és nem mi a ceremóniáknak. A fontos az evangélium tisztasága.” Számtalan ünneppel, ünnepnappal, szokással kapcsolatban olvashatjuk előadásából, prédikációiból az utókorra maradt véleményét. A lényeg mindig ugyanaz: keresd azt, ami az ember üdvösségét szolgálja, ami Jézushoz vezet, ami a hit segítője.

Ünnepszegény, de egyben pótlékünnepekkel teli világunkban nem azért kell a reformátorra figyelnünk, hogy „jó lutheránusok” legyünk, hanem azért, hogy Lutherhez hasonlóan a dolgok lényegére tudjunk összpontosítani. Ne kábítson el a mai „élményvilág” csillogása, az átvitt és a közvetlen értelemben vett tűzi-játék, de azt se feledjük, hogy az evangéliumi öröm és ünneplés hitünk munkálója lehet.

■ HAFENSCHER KÁROLY (1FJ)

Isten vezetésének helyes voltát általában csak később ismerjük fel.

Dicsérjük azért őt már előre, hogy mindig a legjobb úton vezet.

A kereszténység lényege nem abban áll, hogy az ember kegyes, hanem abban, hogy boldog. Kegyesek a pogányok is lehetnek; a boldogság azonban a kegyelem ajándéka: részvétel Isten örömeiben.

A szellemi vágy arra ösztönöz, hogy valamilyen kérdésre választ kérjék Istentől – ahelyett, hogy magát a választ adó Istent keresném... Az imádság értelme az, hogy Istenbe fogódzunk, ne a válaszába.

► Claus Westermann

► M. Basilea Schlink

► Zinzendorf

► Oswald Chambers

FOTO: HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

Felügyelői konferencia az Északi Egyházkerületben

◀ Folytatás az 1. oldalról

Fabiny Tamás egyetemi docens

Gyülekezeti lelkészi munkám során a legelső felügyelőm huszonhét éves volt, amikor én huszonhárom voltam. Igazi testvérem volt; szerettünk együtt dolgozni. Lelkészként sokat tanultam felügyelőimtől: alázatot, szolgálatra való készséget. Mi, protestánsok a paritás elvét alkalmazzuk: lelkész és felügyelő párban szolgál. Anélkül, hogy a helyzet teljesen analóg lenne, megemlíthetjük, hogy Mózes és Áron életében is megvolt a szerep- és munkamegosztás, de ugyanazért az ügyért, együtt dolgoztak. Luther mellett is ott volt *Melanchthon*, aki munkatársával gyakran együtt is imádkozott. Felügyelő és lelkész: legyünk együtt Krisztus követői. Mert így egy járómban, egy szekér előtt, egy készséggel követhetjük Urunkat.

Garádi Péter budaörsi felügyelő

A felügyelői tisztség elsősorban lelkiség. Fontos a belső szoba, amely nélkül nincs igazi felügyelői szolgálat. A belső szobában kezdődik minden. Ezek a csendes percek az Isten előtti megállás percei. A gyülekezeti felügyelőknak a következő tizenkét tanácsot tudom jó szívvel ajánlani: legyél a lelkészed imatársa, a lelkészed lelki testvére, a gyülekezet egyik imaháttere, örömmondó békekövét, a hűség embere, a csend embere, a szólás embere, a gyülekezeti élet egyik szervezője, a gyülekezeti munka egyik koordinátora, az egyik gyülekezeti munkatárs, élet példa a hit, a házasság, a család tekintetében és Jézus Krisztus engedelmes gyermeke.

Abaffy Zoltán, a Hajdú-Szabolcsi Egyházmege felügyelője

A felügyelőknak munkálkodniuk kell azon, hogy a gyülekezeteken keresztül jó rend legyen egyhá-

zunkban, mert sok helyen nem ismerik, nem gyakorolják a zsinati törvényeket. Pedig Isten országában rend van. A felügyelők is segíthetnek az egyházi adakozás rendjének megreformálásában. Ez a terület mostanában nagyon erőtlen, a külföldi és állami juttatások pedig nem fedezik a gyülekezeti munka költségeit. Követendő példának tartom a néhány gyülekezetünkben már működő kölcsönös segítségnyújtást, azt, hogy a nagyobb, tehetősebb gyülekezet anyagilag is felkarolja a kisebbet.

Pintér Zsuzsanna, a Dél-Pest Megyei Egyházmege felügyelője

Ez év januárjától vagyok egyházmegei felügyelő, ezért csak terveimről tudnék beszélni. Egyházmegegyenben jól működik az elnökség; máshol is jó lenne ezt tapasztalni. Új felügyelőként, identitásomat keresve azt látom, hogy döntési helyzetben az esperes véleménye sokszor többet nyom a latban, mint a felügyelőé. Tisztségénél és válllásánál fogva is felelős vezető a felügyelő, aki világi szemmel tudná segíteni az egyházmege munkáját. Úgy veszem észre, hogy az egyház önmaga gátolja – mialatt szüntelenül szorgalmazza –, hogy a laikusok szóhoz jussanak, hogy beleszólásuk legyen a döntésekbe. Országos szinten is hasznos lenne, ha több felügyelő, tehát laikus venne részt a döntéshozatalban, és nem csak a tájékoztatás jutna nekünk.

Benczúr László, az Északi Egyházkerület felügyelője

Szolgálatnak tekintem a felügyelői munkát, amelynek során áldozatot is kell hoznunk. Úgy gondolom, hogy civil életünknek és felügyelői szolgálatunknak egymásba kell kapcsolódnia. Soha nem éreztem úgy, hogy szolgálatom hatalmat jelentene. Isten nem ruházott fel hatalmi eszközökkel. Komolyan kell vennünk azt a közösséget, amelynek szolgálunk. Növelni kellene az egyházi életnek a világra gyakorolt hatását.

Felügyelői szolgálat – tanítványi sors

Az Északi Egyházkerület február 26-án Domonyban tartott konferenciájának középpontjában a felügyelői szolgálat állt. Nekem az országos felügyelő tevékenységéről kellett szólnom. Az előző vasárnapnak, böjt második vasárnapjának az igehirdetési alapigéje határozta meg gondolataimat. Ézsaiás könyvének ötvenedik fejezete (4–10. vers) a tanítványi sorsról szól.

Néha a leginkább természetes dolgokat fogadjuk el nehezen. A tanítványi sorsban találkozok talán a legegységelműbben a lelkészek és a nem lelkészek elhivatottsága. Szokás az egyetemes papság elvére hivatkozni, alátámasztandó a laikusok szolgálatait, igehirdetését. Valójában a tanítványi sors elemzése adja a legmeggyőzőbb választ arra a kérdésre, hogy mit kíván Jézus a tanítványaitól, és hogy mit jelent tanítványnak lenni – lelkésznek és nem lelkésznek egyaránt.

Ebben a sorban találhatók a felügyelők is. És persze a presbiterek, a gyülekezeti munkások és mindazok, akiket megérintett Isten üzenete, és óráig figyelve akarják élni az életüket.

Lehet valaki felügyelő úgy, hogy nem vállalja a tanítványi sorsot. Sokféleképpen lehet egy tisztséget betölteni. De így éppen a lényeg vesz el, a minden tanítvány számára alapvetően fontos, meghatározó mozzanat: az Istenre való figyelés. Hiszen csak így tudhatja meg a tanítvány, hogy mit kíván tőle Úra. Végezhetnek nagyon tisztességes munkát emberek a gyülekezet életében, legáltalánosabban az anyagiak révén: összegyűjtve, elkönyvelve az adományokat, rendben tartva a gyülekezet gazdálkodását. Él is az a tévhit, hogy a gyülekezetek – és a magasabb egyházi szintek – életében, hétköznapijában a nem lelkészek dolga elsősorban az anyagiakkal kapcsolatos teendők ellátása. Nem szabad ezt lebecsülni, a jó rend igen fontos dolog. De a lelkész felelőssége az anyagiak terén is meghatározó, és a nem lelkészeketől is elvárja Isten a tanítványságot, a közösség teljes életéért viselt felelősséget.

Mit jelent tanítványnak lenni, mit jelent a tanítványi sors? Elsősorban elkötelezettséget, odaadást és hűséget. Sok a rajongás, a szavalás, a tisztavirág-életű tanítványság, amelynek az első napjaira jellemző lelkesedését könnyen kioltják a terhek, a gondok. Talán azért is, mert az illető

nem tudta, hogy mi következik. Mert jó dolog tanítványnak lenni, az Úrhoz tartozni. De ha ez nem jár együtt a tudattal, hogy az Úr igényt tart egész életünkre, ha nem evidencia, hogy az övéi vagyunk – ettől még többnyire élhetjük nyugodtan megszokott életünket –, akkor a feladatok jelentkezősekor könnyen megintoghatunk. Számomra mindig *Graham Greene* híres regényének – a *Hatalom és dicsőségnek* – pap hőse a tanítványi sors megszemélyesítője. A mexikói forradalom során betiltották az egyházakat, de a szigor az alkoholfogyasztást is érintette. Az egyház papot küld az országba, aki becsönget a megadott címen. „Pap vagyok” – mondja, és a helyiek segítségével megkezdí a munkát. Nagy nehezen szerez bort a miséhez; a regény egyik csúcspontja, amikor üldözői megisszák a misebort, neki pedig végig kell ezt szenvednie, majd életét is áldozza az ügyért.

Kopognak egy ajtón. A kérdésre: „Ki az?“, így hangzik a válasz: „Pap vagyok.” Mártíromság-hoz is vezethet a tanítványi sors, de Isten ügye él – a tanítványok viszik tovább.

Ma különösen hangsúlyos és minden tanítvány feladata a vizsgáztatás és a segítség. Ézsaiás is a megfáradtak gondozását hangsúlyozza. A rendszerváltozás sok jót hozott, de a szociális piacgazdaság idejéből eddig a ridegebb piacgazdaság dominál. Nő a szegények, a leszakadók száma. A tanítványoknak kell őket segíteniük, vigasztalniuk. Elveszítjük hitelünket, ha a diakónia nincs szolgálatunk középpontjában, ha nem következik természetesen a misszióból.

Sok szó esik napjainkban a rendszereket kiszolgáló ügynökökről. A tanítvány Isten ügynöke. Olykor alvó ügynök, akitől Úra évekig, akár évtizedekig nem kíván különösebbet. Azután egyszer csak megkapja a parancsot, és engedelmessé kell. Nagy dilemma – melyet egyedül az Istenre való figyelés oldhat meg – az, hogy mikor van helye a szigorú, a kemény, a bűnöket ostorozó profétai szónak, és mikor a kegyelem, az evangélium hirdetésének.

Csapdája a tanítványságnak, ha a tanítvány nagyobb akar lenni Mesterénél; nem figyel rá, ha úgy véli: ő már mindent tud. Könnyen ítélezés születik ebből. A három nagy kísértés –

kétkedés (Tamás), tagadás (Péter) és árulás (Júdás) – közül ma talán a kétkedés a legnagyobb veszedelem. Az előző rendszerben a másik kettő jelentett inkább kísértést.

A felügyelő a lelkész legközelebbi tanítványtársa. Akkor tudnak igazán jól együtt dolgozni, ha tanítványok, ha ugyanaz az Úr irányítja életüket. Ekkor könnyű lesz a feladatmegosztás, egymás segítése, egymás terheinek, illetve a gyülekezet, az egyházmege, a kerület, az országos egyház terheinek az együttes hordozása.

Kétségkívül sajátos ebben a sorban az országos felügyelő helyzete, szerepe. Bár a vezető püspök közvetlen társa, mégis jellemzően egyedül is van. Hiszen a püspök saját kerületében, ottani felügyelőjével megéli a sokat emlegetett paritást.

Az országos felügyelői poszt nem dogmatikailag bebetonozott tisztség. A történelem hozta létre. Olyan főurak, világi hatalmasságok töltötték be ezt a szép tisztséget, akik tudták és akarták is védeni a reformáció egyházát. Ma máshová került a hangsúly. Talán a mélyen hívő *Mádi Zoltán* felügyelő – püspökével, *Túróczy Zoltánnal* együtt történt beiktatásán – szölt arról elsőként. Ma a felügyelői szolgálatban is a spirituális értékek – a hit, a hűség, a szeretet, a barátság, a szolgatárs segítése, az érte való imádság stb. – kerülnek előtérbe.

Még ha azonosan gondolkodnak is, különböző emberek különböző módon töltik be ugyanazt a tisztséget. Magam, akárcsak kerületi felügyelőként, elsősorban a lelkészek társaként, szolgálatuk segítőként igyekeztem és igyekszem eleget tenni feladatomnak. Nem uralkodva, még csak nem is igazán vezetve, hanem keresve azokat a konkrét ügyeket, teendőket, amelyekben hasznos tudok lenni, segítve a formálódó új egyházszervezet, elsősorban a fontosságában, feladataiban igencsak megnőtt – szolgáltató és irányító – országos iroda működését.

A felejtethetlen tanítvány, a mindig derűs evangélistázator, *Józsa Márton* szólított fel talán a legtöbbször igeszolgálatra. Szükség van a nem lelkészek bizonyg-tételére – mondta, ezzel azt is jelezve, hogy nem a hivatásos teológusokkal való rivalizálást, profi prédikálást, hanem bizonyg-tételt vár. Arról, aki őt is, engem is elhívott tanítványnak.

■ FRENKL RÓBERT

EKME-közgyűlés

Külmissziói nap keretében tartotta szokásos évi közgyűlését az Evangelikus Külmissziói Egyesület február 26-án. *Gáncs Péter* püspök igehirdetése után *Szalai András* (képünkön), az Apologetikai Kutatóközpont igazgatója tartott előadást. A közgyűlés beszámolóit után *Szeverényi János* országos missziói lelkész vezetésével fórumbeszélgetés következett, majd *Bálint Zoltán* adott útra bocsátó áldást.

FOTO: BÓTTA DÁNIS

A hídépítő egyház

A Bátor Szabadegyeteme előadás-sorozat fennállásának egyéves jubileumi alkalmán, február 22-én 18 órától *Gáncs Péter* püspök tartott előadást *Közös jövőnk – az egyház helye a 21. század európai társadalmában* címmel a balassagyarmati gyülekezeti házban. A terem ez alkalommal is megtelt. „Múltunkat és jelenünket nagyon különbözőképpen értelmezzük – mondta a püspök. – Az egyház sokat tehet azért, hogy Krisztushoz méltó módon hídépítő legyen a világban. Nem önmagunkat kell menteni, hanem betölteni hivatásunkat, ezáltal a világ is megváltozik körülöttünk. Nem valami ellen, hanem valami érdekében kellene tudnunk összefogni.” A rendkívül gondolatgazdag és gondolatébresztő előadás után a hallgatók soraiból többen is tettek fel kérdéseket.

FOTO: BARTHA ISTVÁN

FOTO: NAGY BENCE

Lassan hagyománnyá válik, hogy az országos egyház vezetői beszélgetésre hívják a sajtó munkatársait. Nem sajtótájékoztató ez, hanem olyan találkozás, amelyen a kölcsönös információcsere, az együttműködés segítése, az emberi kapcsolatok építése a cél. A február 22-én az Üllői úton tartott alkalomra az MTI, a Magyar Televízió, a Magyar Hírlap, a HVG és az RTL Klub egy-egy munkatársa fogadta el a meghívást.

Az imádság

„Kiált hozzám, és válaszolok, hatalmas és megfoghatatlan dolgokat jelentek ki neked, amelyekről nem tudhatsz!” (Jer 33,3)

El tudjuk képzelni, hogy Isten nem kéri, hanem adja az imádságot; azért akarja, hogy imádkozzunk, hogy megelégtesszen minket; az imádság csak eszköz a kezében, hogy tápláljon, helyreállítson, meggyógyítson, megtérítsen minket?

Képzünk el, hogy az imádság első sorban arra szolgál, hogy engedjük magunkat szeretni, engedjük, hogy Isten szólhasson hozzánk és az övéinek tekinthessen.

El tudjuk képzelni, hogy az imádság azt jelenti, hogy megnyitjuk magunkat Isten ajándéka: önmaga és jelenléte előtt; hogy első sorban az a szerepünk az imádságban, hogy engedjük: Isten legyen az ajándékozó?

Képzünk el, hogy az imádság nem kötelesség, hanem alkalom arra, hogy tapasztalhatjuk gyógyító és átforgató szeretetét.

■ MARTIN SMITH

Dániel próféta

Aki a helyes útra talált

Martin Niemöller lelkész (1892–1984)

► **Az első világháborúban Martin Niemöller tengeraltjáró-parancsnokként szolgált. Kiállt a német nemzeti értékek mellett, lelkész és náci szimpatizáns lett. Amikor azonban ellentmondott ennek az ideológiának, a második világháború alatt koncentrációs táborba került. Amellett, hogy sokak példaképe volt, személye többek számára 1945 után is kényelmetlen maradt.**

„Mit szólna hozzá Jézus?”

A protestáns egyházi vezetőket is meghívták 1934-ben az Adolf Hitler birodalmi kancellár tiszteletére rendezett fogadásra. A Führer így „üdvözölte” őket: „Törődjenek az egyházakkal, de a német népmiatti aggodalmat hagyják meg nekem!” Martin Niemöller berlini lelkész erre így válaszolt: „A népünkkel szembeni felelősséget valaki más helyezte a lelkiismeretünkre. Ön ezt nem vonhatja meg tőlünk!” Hitler sóbálvánnyá meredt, hiszen nem számított ellentmondásra.

Niemöller, az egykori katonatiszt és tengeraltjáró-parancsnok kezdetben a náciikkal szimpatizált. Azt remélte, hogy a Harmadik Birodalom újra rendet teremt a káoszban. Ám az új urak által hangoztatott szép jelszavak és a gyakorlat (terror, zsidóüldözés, egyházellenesség) között tapasztalható éles ellentét kétségeket ébresztett benne. Talán felidézte magában azt a mondást, amelyet még gyermekkorában egy takács szegény műhelyében fedezett fel, és amely egy életre az emlékezetébe vésődött: „Mit szólna hozzá Jézus?”

A tengeraltjárótól a szószékiig

Martin Niemöller édesapja lelkész volt, de ő maga eleinte még álmban sem gondolt arra, hogy ezt a hivatást vá-

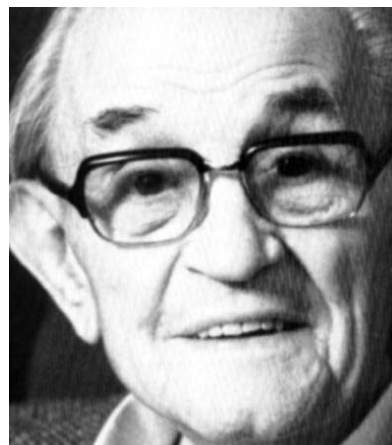
lassza. A tengerészet mellett döntött. Az első világháborúban – tengeraltjáró-parancsnokként – legendás hírnévre tett szert. Izgalmas stílusban megírt, de a kritikát igencsak nélkülöző, *A tengeraltjárótól a szószékiig (Vom U-Boot zur Kanzel)* címmel megjelent háborús naplója best-seller lett.

A weimari köztársaság idején nem találta a helyét, „daczól” földművesként gazdálkodni kezdett. Váratlanul ötlött fel benne a lelkészi szolgálat gondolata. Szüleit és jó barátait megfigyelve arra a következtetésre jutott, hogy „Krisztus üzenetének hallgatása, valamint a Jézusba mint Úrba és Üdvözítőbe vetett hit új, szabad és erős embereket teremt”.

A westfaleni belmisszió vezetőjeként, később gyülekezeti lelkészként (Berlin-Dahlem) kezdett el behatódobban foglalkozni a politikával. Hevesen tiltakozott az ellen, hogy a protestáns egyházak is átvették az 1933 áprilisában bevezetett, a hivatalnokokra érvényes úgynevezett „árjaparagrafusokat”. A gyakorlatban ez azt jelentette, hogy a zsidó származásúak, vagy azok, akik zsidó nőt vettek feleségül, nem viselhetek egyházi hivatalt. Niemöller a hozzá hasonlóan gondolkodókkal megalapította a Lelkeszi Segélyegylet (Pfarrerrotbund) nevű társaságot, ebből fejlődött ki később a hivat-

los német egyházzal (Deutsche Christen) szemben álló Hitvalló Egyház (Bekennende Kirche).

Elkezdődtek a Gestapo kihallgatásai; sokakra ígérhetési tilalmat róttak ki. Negyven esetben kezdeményezték eljárását Niemöller ellen, prédikációit rendszeresen jegyzetelték a Gestapo besúgói. 1937. július 1-jén bebörtönözték. Vizsgálati fogságban hét hónapig várt a tárgyalásra. Azzal vádolták, hogy „felforgató

beszédeket” tartott, és hogy a törvények és az állami intézkedések elleni lázadásra szólított fel. Szemére vetették azt is, hogy hazaárulási szándékkal tartott fenn kapcsolatot a külföldi sajtóval.

A szenzációt keltő ítélet szerint „mindössze” hét hónapnyi várfogságot kapott, amelybe ráadásul beszámították a hét hónapos vizsgálati fogságot, valamint kétezer bírodalmi márka pénzbüntetés megfizetésére kötelezték. Hitler tombolt. Niemöller „saját bőrén

érezhette” bosszúját. A bíróság hátsó kijáratánál azonnal elfogták, és „a Führer személyes foglyaként” a Berlin melletti Sachsenhausen koncentrációs táborába szállították.

Nincs szükségünk mártírokra!

Hét évet töltött először Sachsenhausen, majd Dachau koncentrációs táboraiban, viszonylag „humánus körülmények” között, de szigorú őrizetben. Ugyanis az volt a náci véleménye, hogy nincs szükségük mártírokra...

A háború után a Német Protestáns Egyházak Tanácsának helyettes elnökeként és az egyházak külügyi ügyeivel foglalkozó hivatal vezetőjeként tevékenykedett. Az Egyházak Világtanácsa 1961-ben hat elnökének egyikévé választotta. Általában tiszteletre méltó, de sokak által vitatott egyházi vezetőként tartották számon.

„Mindent meg kell tenni Kelet- és Nyugat-Németország egyesítése érdekében!” – hangsúlyozta. Szót emelt a katonaság, az atomfegyverek, valamint a vietnami háború ellen. Nem értett egyet a „jogos háború” fogalmával. Véleménye szerint kora háborúfogalma már csak tömeggyilkosságot és tömeges öngyilkosságot jelent. „A nukleáris fegyverek létét az élő Isten gyalázásának tartom” – mondta.

Wiesbadenben hunyt el 1984. március 6-án. Halála előtt egy esztendővel az amerikai poncas indiánok törzsük tiszteletbeli tagjává választották, és az „Aki a helyes úton jár” nevet adományozták neki.

■ A Sonntagsblatt cikke nyomán írta: GAZDAG ZSUZSANNA

Sorstalanság

A Nobel-díjas regény ismeretében nagy várakozással ültem be a moziba. Ezt azért tartom fontosnak megemlíteni, mert így, hogy „birtokában voltam” a történetnek, jobban tudtam a *hogyamra* koncentrálni. Kíváncsi voltam Koltai Lajos alkotására. Tudniillik aki elolvass egy regényt, az belül mintegy levetíti magának, van egy belső vizuális élménye, amelyhez óhatatlanul mérni fogja a filmfeldolgozást. Nem „steril”, mondhatnánk.

Előljáróban: nem csalódtam a várakozásaimban. Nagyon szép filmet láttam, adott esetben „más”, mint a regény (ez a műfajok különbözőségéből adódóan nem is lehetne másként); egy elgondol-

kodtató, erőteljes alkotást, amely nem patetikus, nem giccses, de érzelmileg és tudati szinten is „hat” a nézőre. Elszomorít. Visszakérdez. Fogva tart. A legelső filmkocka előtt kivetített félmondat – „egy igaz történet” – súlyával indulunk, azaz nem fikciót, nem elképzelt holokauszt-képeslapokat látunk.

Miért tetszett nekem a film? Mert nem volt könnyefakasztó, nem akart érzelmileg letaglózni, mégis megrendített, megragadott. Nincsenek benne erőszakos, naturalista jelenetek. „Csak” egy szép, barna szemű, kifejező tekintetű, érzékeny arcú kamasz fiú, Köves Gyurka (Nagy Marcell alakítja) sorstalanná válásának története. Egy olyan fiúé, akinek – mint valamennyi

sorstársának – növekednie, fejlődnie, gyarapodnia kellene, élnie, örülnie, játszania... S aki apránként megtörik testben, lélekben – elszakad lassan a szál, amely az élethez köti, és ez a lelépéstörténet fájdalmas, tragikus. A film (egyik) csúcspontja számomra a cementhordó jelenet. Csak a csontsovány, megalázott gyerek tekintete beszél, és nem oldódik fel a feszültség, fájón ott marad a nézőben. De a legszebb jelenetek között említhetném a tükörbe nézés is mint az életbe visszatérés szimbólumát.

Ami eleinte zavart, vagy inkább furcsának tűnt – vagyis hogy az egyes jelenetek nem láncszemekként fonódnak egymásba, hanem a vászon elsötétülése zár le egy-egy epizódot, majd új jelenet, új helyszín következik –, a film előrehaladtával teljesen természetessé vált, és érezhetően előrevitte a történetet. Érdekes volt a színek eltűnése is: a film elején és végén (az elhurcolás előtt, illetve a hazatéréskor) jelen vannak, „élnek”, majd egyre fogyatkoznak, már-már eltűnnek, ahogy a hős Auschwitzba, Buchenwaldba, majd Zeitzba kerül.

A főszereplő, Nagy Marcell tehetségeseen, lenyűgözően játszik: az ő kiválasztása Koltai Lajos letalálata. A filmben egyébiránt feltűnik a magyar színésztársadalom színe-java: kiemelkedő Bán János (az apa), az erdélyi Dimény Áron (Citrom Bandi), Rajhona Ádám (Steiner) alakítása, ugyancsak nagyszerű Harkányi Endre, Gyabronka József és Szarvas József szerepformálása. Az érzelmes zene mindvégig erőteljesen van jelen; a visszatérő főtéma igen szép.

A majd két és fél órás filmet jó szívvel ajánlom mindenkinek. A záró, gondosan komponált képsoron ugyanaz a tér látható, de már nem „ugyanaz” a fiú vág át rajta, mint a film elején. Az utolsó mondatok egyeznek a regénybeliekkel: „Hisz még ott, a kémények mellett is volt a kínok szünetében valami, ami a boldogsághoz hasonlított. (...) Igen, erről kéne, a koncentrációs táborok boldogságáról beszélnem nekik legközelebb, ha majd kérdik. Ha ugyan kérdik. S csak magam is el nem felejttem.”

■ KŐHÁTI DOROTTYA

A bukás

Hazánkban (még) nem működik az a kritikai hozzáállás vagy magatartás, mely például a franciáknál századok óta megfigyelhető. Nálunk nem szokás színházi darab, koncert, filmvetítés közben egyszerűen felállni és kivonulni, nyilvánítva ezzel nemtetszésünket, s – ha úgy tetszik – az itt és most valóságában megindítani egy mű „repcióját”. Ez a „kulturális prüdéria” oda vezet, hogy inkább magunkat sanyargatva végigszenvedünk egy rossz művet ahe-

valóban sátáni, borzalmas személyiség azon vonásait is, melyeket közismert, – mintegy „kanonizálódott” – viselkedésmódjaitól távolinak érezhetünk. Mozdulatai, gesztusai, hanghordozása hibátlan. Az alkotás másik pozitívuma lélektani jellegűnek mondható. Elsőként történt német próbálkozás a nemzetiszocialista múlt feldolgozására a mozivászonon. Valószínűleg nem lesz filmtörténeti mérföldkő, sarkpont, mert esztétikailag nem meggyőző.

lyett, hogy valóban a közönség figyelmére méltó alkotásokat néznénk végig.

Erre gondolva távozom az Oliver Hirschbiegel rendezte, százötven perces, dokumentumfilmszerű játékfilmről, mely a Harmadik Birodalom utolsó napjait jeleníti meg. A film nem jó. Ha történetesen nem lett volna „kötelező” végignéznem, nagy valószínűséggel a franciákhoz igazodom, s a vége előtt – angolosan – távozom.

Nézzük mégis azt a néhány tényezőt, amely egyáltalán lehetővé teszi a pozitív hozzászólást. Ha ma valaki Adolf Hitler nevét fedezi fel egy mű címében, valószínűleg legyint, mondván, már mindent tud, a történetek elmondattak. Amiben e film „újszerűnek” mutatkozik, az mindenképp a Führer alakjának újragondolása, emberi ábrázolása. Néhány kritika ezt a tényt felháborítónak találta, azonban azzal talán nem érdemes vitakozni, hogy – ha tetszik, ha nem – Hitler ugyanolyan embernek született, mint bármelyikünk. Bruno Ganz nagy tehetséggel jeleníti meg a

A film nem felel meg egy esztétikai szempontból értékes alkotás kritériumainak. Attól, hogy mindenki által ismert történelmi tényeket dolgoz fel, nem lehet meg „sztori” nélkül. A történet dadog, nem kellőképp kimunkált, a keretbe foglalt cselekmény egyszerűen nem illik a keretbe; nemhogy szét nem feszíti azt, inkább csak „löttyög benne”. Valahogy nem érzékelhető egy világos rendezőelv az egymás mellé helyezett részekben. A hatásvadásznak tűnő képi és hanghatások mellett elsikkad a lényeg: ki a felelős a történetért? Erre a kérdésre a második világháború óta sokan sokféleképp keresték és keresik ma is a választ; újat itt nem láttunk-hallottunk.

Mindezek ellenére biztosak lehetünk abban, hogy *A bukás* című film a múlttal való szembenézésnek egy lehetséges és eredményes segítője lehet még akkor is, ha más célnak nem felel meg. Megtekintése nem kötelező.

■ KAPI DÁNIEL

Egy püspök lámpása köré gyűlve...

Egyházkerületi nap Győrött

► A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület megalakulásakor felmerült az a javaslat, hogy az egyházkerület létrehozását jóváhagyó zsinati szavazás (1997. február 22.) évfordulóját követő szombati napokon – egy-egy aktuális téma kapcsán megrendezett – egyházkerületi nap keretében legyen együtt a Dunántúl népe.

A múlt szombaton tartották meg a negyedik ilyen jellegű találkozót, melynek helyszíne ezúttal a győri Öregtemplom volt. Először az egykori főpásztor, *Túróczy Zoltán* életrajzának megjelenése, másodsor – a népszámlálási adatok alapján – a missziói stratégia újragondolása volt a téma. A tavalyi összejövetelen az új liturgia tervezetét vitatták meg, az idén pedig újra egy püspök életrajza adta a találkozót témáját.

Az elmúlt év nyarán emlékezett egyházunk néhai *Kapi Béla* püspök születésének 125. évfordulójára. *Ittész János*, az egyházkerület püspöke köszöntőjében elmondta, hogy ebből a szempontból ugyan egy kissé elkéstünk ezzel az alkalommal, de megvártuk, amíg megjelenik az egykor élt püspök életregénye. A *Lámpás az oltár számolyán* címmel napvilágot látott emlékirat adta ugyan-

is a mostani találkozót lelki és szellemi háttérrel.

Többszörösen is családias együttléte volt ez az alkalom, hiszen a népes Kapi család több generációt átölelő közössége is jelen volt az Öregtemplomban. *Kapi Zoltán* pusztavámi lelkész nyitó-áhitata után *Kapi Béla* – a néhai püspök fia – mondott emlékező szavakat, majd *Tölly Balázs*, a könyv felelős kiadója a soproni Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kollégium nevében mondott köszöntőt. Ezután *Mirák Katalin* történész, a könyv szerkesztője *Fény és árnyék egy püspök lámpása* mellett címmel tartott érdekes előadást. A nap programját színesítette, hogy a győri Péterfy Sándor Evangélikus Okta-

tási Központ egyik tanára és diákjai szemelvényeket olvastak fel a kötetből, valamint hogy a Kapi család tagjai kórusművekkel és komolyzenei betétekkel szolgáltak.

Az egyházkerület elnöksége által kiírt egyháztörténeti pályázat eredményhirdetésére is ekkor került sor; a nyertes munka beküldője *Menyes Gyula* püspöki titkár volt. Dolgozatában a Kapi Béla által alapított, *Harangszó* című egykori néplap jelentőségéről írt. Ezután átadták azokat az emléklapokat, amelyekkel azokat értékelték, akik munkájukkal, hitvallásukkal sokat tettek az újjáalakult egyházkerületért. A díjat ezúttal Kapi Béla és *Mirák Katalin* vehette át.

■ M. Gy.

Kapi Béla püspök emlékiratai

► Neves emberek, államférfiak életük alkonyán általában emlékirataikban örökítik meg élményeiket, életük fontos eseményeit. Ezek az emlékek idővel letisztulnak. Bizonyos távlatból szemlélve tisztábban látszik a múlt. Az emlékiratok feltárják az események háttérét, általuk megismerhetjük egy-egy kor történetét.

A közelmúltban jelent meg áldott emlékü *Kapi Béla* püspökünk hatalmas emlékiratkötete. (*Lámpás az oltár számolyán – Kapi Béla püspök feljegyzései életéről és szolgálatairól*. Szerkesztette és a jegyzeteket összeállította: *Mirák Katalin*. A Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium [Líceum] és Kollégium kiadása, Sopron, 2004.) Súlyos munka, nagy könyv, mert itt az emlékeknek is súlya van; az emlékirat hűség és hiteles vallomás.

Kapi Béla elindulása és hite szempontjából hatalmas erőt és fontos örökséget jelentett neveltetése, a szülők életének példája. A gyermekek a soproni tanítóképzői otthonban láthatták értük sírva imádkozó szülőjüket; egy életre szóló példa ez egy fogékony lelkű ifjú számára. Az ifjú Bélát sem kerültek el a kísértések, de mint megvallotta: Jézus mentő, megtartó keze erősebb volt...

Pályaválasztása dolgában is Istenre bízta magát. Segédlelkészként szolgált a nemesdömölki (Celldömölk) gyülekezetben, püspöki titkár volt *Gyurátz Ferenc* püspök mellett Pápán. Gyülekezeti lelkészként Körmenden, majd püspökként Szombathelyen szolgált, végül Győr volt szolgálatának utolsó állomása. Roppant gazdag élettörténete és munkássága szorosan összefüggött egyházunk és hazánk történetével a 20. század első felében. Személyes kapcsolatban állt az ország vezetőivel, politikusokkal, kormánytagokkal.

Külföldi tanulmányútjára már úgy indult el, hogy „egy drága szőke lány – *Hegedűs Katinka* – képét” hordozta szívében. Nagyon tiszta és boldog volt a családi életük. Bár keresztülmentek nehéz időszakokon – az inség, a szülőlködés, a betegség és a gyász évein – is, tapasztalták, hogy Isten hű szeretete soha nem fogy el. Isten hat gyermekkel áldotta meg házasságukat, s utóbb még jobban elterebélyesedett a Kapi család.

Kapi Béla hosszú püspöki szolgálatának egyik titka az imádság volt. Ez a kapcsolat adott erőt, oltalmat és tanácsot a Kapi családnak és a családfőnek. A rengeteg utazás, a sok és sokféle szolgálat fáradtsága, az emberekkel és az emberekért vívott kemény harcok sem törték meg a püspököt.

Körmend nagyon a szívéhez nőtt. Az ott töltött évek embert faragtak belőle, és a lelkipásztorrá válás időszakát jelentették a számára. Tízalantumos szolgálta. Az egyházkerületben, a gyülekeze-

tekben és az iskolákban is szigorú rendet tartott. Az iskola- és nevelésügyet különösen a szívében viselte; tudta, hogy a jövő egyházáról van szó.

Istentől kapott tehetsége írásművészetében is megmutatkozott: remek stílusban, szépen fogalmazott. Egyháztörténeti témájú regényei egyházi szépirodalmunk jelentős darabjai. A belmisszió püspökeként *Harangszó* című hetilapunk alapítója és szerkesztője volt, de ő indította útnak – egyebek mellett – a *Protestáns család és iskola* című folyóiratot is. Az iskolásoknak megszervezte a kis gyülekezetek mozgalmát, amellyel az volt a terve, hogy a gyerekeket belenevelje a „nagy” gyülekezet élő közösségébe. *Békesség* című imakönyve bizonyára sokak szívébe elvitte Jézus békességét.

A nehéz történelmi időkben, álmatlan éjszakák töprengései során egyre tisztábban látta, hogy az egyház „a szervezett gyülekezetek” és „az imádkozó gyülekezetek” két csoportjára oszlik. A gyülekezetek presbiterei talán becsületesen, lelkiismeretesen megjelennek a zöld tanácskozásszatalnál, de hiányoznak az úrvacsorai asztaltól...

Püspöki szolgálata alatt két világháború és ezek szörnyű következményei szakadtak Európára és benne magyar hazánkra; keletről a kommunizmus, nyugatról a nemzetiszocializmus. Mindkét hőmpölygő áradat egyházzellenes volt, és az egyház megsemmisítésére tört. Az egyház püspöke nem hallgathatott e veszélyekkel teli időben, hanem síkra kellett szállnia a jog és az igazság védelmében. Hazánk, egyházunk sorsáról, jövőjéről volt szó. Egyetlen eszköz állt rendelkezésére: Isten Igéje, a Biblia. Szolgálatának harminckét éve alatt számtalan cikket írt, nyilatkozatokat adott ki, székfoglalót mondott, pásztorlevelet jelentetett meg, lelkipásztori levelet fogalmazott meg, deklarációt tett közzé és memorandumot szerkesztett. Ezek azonban nem bürokratikus akták voltak, hanem megannyi igehirdetés.

Veszélyes históriás útra küldte az egyház Ura a harminchat éves korában megválasztott püspököt. Az idegen államhatalom részéről bizalmatlanul figyelték működését. Élete és szabadsága is veszélyben volt. Az ország helyzete az erőszakhatalom alatt szinte elviselhetlenné vált.

Láthatjuk, hogy jézusi, prófétai sors adatott neki. Lelkészként és püspökként is mindig Jézus nevében cselekedett. Teológiai alapállásként vallotta: „Nem kívánok megelégedni vallásos színezetű világnézettel, csiszolt filozófiai rendszerrel, mert egyetlen örök evangélium élet: Isten bűnbocsátó, megtartó kegyelme...” (Kétkötetes igehirdetés-gyűjteményében is bizonyosságot tesz arról, hogy a kegyelem élet, és az élet kegyelem.) Világnézeti vallásosság helyett a személyes Krisztus-hit felbresztését tartotta küldetésé céljának, szinte püspöki programjának.

Élete kedves emlékeként gondolt vissza amerikai útjára. 1928-ban New Yorkban Kossuth-szobrot avattak. A nagy nemzeti bizottság az egyetemes egyház küldte ki őt. Az áldásos és tanulmányos, sok szép élménnyel gazdag út lehetővé tette számára, hogy bepillantson az „Újvilág” lüktető, egészen más életébe.

A második világháború és az azt követő időszak sok szomorúságot hozott Kapi Béla számára is. Ilyen volt a zsidókérdés fájdalmas problémája, *Túróczy Zoltán* püspök népbírósi pere, a német gyülekezeti tagok igazságtalan és emberellen kitelepítése, *Ordass Lajos* püspök ügye, a veszített háború megannyi kínja, anyagi és szellemi pusztítása... Bizony sok-sok „felülről való” bölcsességre volt szükség ezekben az időkben.

Szolgálatát megbecsülték a nemzeti kormányok uralma idején. Az ország kormányzója a titkos tanácsosok rangos sorába emelte. Mégis azt tekintette a legnagyobb kitüntetésnek, hogy élete hajszolt idejében, a csalódások és a meg nem értés közepette is hallotta a Gazdának, az Úrnak a szavát: „Jól vagyon, jó és hű szolgám...”

Sokan nagy tekintélyű „egyházfejedelemnek” vélték; nem volt az. Kegyelemre szoruló, alázatos szívű, tisztelni és nagyon szeretni való ember volt...

Isten hazahívó szent akarata szerint 1957. április 2-án ő is sorra került; nem sokkal felesége után őt is elhívta az Úr. Emlékiratai címlapján így vall magáról: „Amíg égett: az evangélium világosságát vitte szerte... Mióta lángja kialudt: emléke hárfáján Isten kegyelméről mond halk éneket.” A belső borítón pedig ez áll: „Felejthetetlen drága feleségem emlékére. Szeretettel gyerekeimnek, unokáimnak és családjuknak emlékül és okulásul”.

Okulásul mindnyájunknak, akikhez csak eljut ez a könyv. A mai nemzedéknek okulnia kellene belőle, mindenekelőtt egyház- és hazaszeretetet kellene tanulnia Kapi Béla példája nyomán. „Mert amit korábban megírtak, a mi tanításunkra írták meg, hogy az Írásokból türelmet és vigasztalást merítve reménykedjünk.” (Róm 15,4)

■ SÜMEGHY JÓZSEF

Malaga Elza diakonissza rajza – e kép lett volna Kapi Béla emlékiratkötetének címlapja

Kapi Béla életének főbb állomásai

(1879–1957)

1879. augusztus 1-jén született Sopronban. Édesapja Kapi Gyula, a soproni tanítóképző intézet tanára és igazgatója, édesanyja Hirschfeld Adrienne.
1885–1889: elemi iskolás a soproni Evangélikus Tanítóképző Intézet gyakorlóiskolájában.
1889–1897: a soproni evangélikus líceum diákja.
1897–1900: a soproni teológiai akadémia hallgatója.
1900–1901: ösztöndíjas egyetemi hallgató Rostockban.
1901. szeptember 29.: *Gyurátz Ferenc* püspök lelkésszé avatja Sopronban.
1901–1902. március: ösztöndíjas egyetemi hallgató Halléban.
1902. március – 1902. július: segédlelkész Nemesdömölkön.
1902. július – 1904. december: *Gyurátz Ferenc* püspöki titkára Pápán.
1903. május 26.: feleségül veszi *bonyhai* Hegedűs Katalint; házasságukból hat gyermek született.

1905-től 1916-ig gyülekezeti lelkész Körmenden

1905. január 8.: *Kund Sámuel* esperes beiktatja a körmendi lelkészi állásba.
1910. október: munkatársaival elindítja a *Harangszó* című vallásos néplapot. A rendkívül népszerű újság szerkesztője 1916 végéig, valamint ő szervezi a lap terjesztését.
1916. augusztus 30.: *Kiss János* halálát követően a szombathelyi gyülekezet megválasztja lelkészének; az állást november végéig kell elfoglalnia.
1916. szeptember 16.: lemond körmendi lelkészi állásáról.

1916-tól 1948-ig a Dunántúli Evangélikus Egyházkerület püspöke

1916. szeptember–október: *Gyurátz Ferenc* augusztusban bejelentett lemondása után a dunántúli evangélikus gyülekezetek az egyházkerület püspökévé választják.
1916. december 14.: Szombathelyen ünnepélyesen beiktatják püspöki hivatalába.
1917. február 4.: *Kund Sámuel* esperes beiktatja a szombathelyi lelkészi állásba.
1919. szeptember: a szombathelyi Vasvármegyei Kultúregyesület újjáalakulásakor elnökévé választja.

1924.: megindítja és folyamatosan szerkeszti a *Belmissziói munkaprogramot*, amelyet 1924 és 1938 között a dunántúli egyházkerület, 1938 és 1948 között pedig az egyetemes egyház ad ki. Az évente megjelenő kiadvány jelentős segítséget nyújtott a gyülekezetben végzendő missziói munkához, amely a zsinati döntés értelmében a lelkész törvényesen szabályozott egyházi feladatai közé tartozik.
1925. szeptember: a szombathelyi sajtóban ellene indított rágalomhadjárat miatt lemond a Vasvármegyei Kultúregyesület elnöki tisztségéről.

1927. január: a nemzetgyűlés átalakításáról szóló törvény alapján – mint a hivatalát legrégebben betöltő két evangélikus püspök egyike – az Országgyűlés újonnan szervezett felsőházának tagja lesz. E tagságát 1944-ig tölti be.
1927. április: a győri gyülekezet meghívja egyik megüresedett lelkészi állására, amelyet elfogad, de a költözésre csak az ottani lakáshelyzet rendeződése után, a következő évben kerül sor.

1928. március–április: a Magyarországi Evangélikus Egyház és a Magyar Országgyűlés felsőháza képviselőként a több száz fős magyar küldöttség tagjaként New Yorkban részt vesz *Kossuth Lajos* szobrának ünnepélyes leleplezésén. Az ünnepségsorozat után sorra látogatja az amerikai magyar evangélikus gyülekezeteket.
1928. október 14.: beiktatása a győri lelkészi állásba; családjával Győrbe költözik, s ezzel a püspöki székhely is Győrbe kerül át Szombathelyről.

1929. október 13.: a soproni teológiai fakultás díszdoktorrá avatja.
1937. március: *Geduly Henrik* püspök halála után mint a hivatalát legrégebben betöltő püspök átveszi az egyetemes egyházi elnöki tisztséget; a zsinat megválasztja a megüresedett egyházi elnöki tisztségre.

1937. július 16.: *Horthy Miklós* kormányzó magyar királyi titkos tanácsosi méltóságot adományoz neki.

1946. június 24.: a püspöki konferencia előtt hivatalosan bejelenti nyugdíjba vonulási szándékát, de tényleges visszavonulására csak két év múlva kerül sor.
1948. április 1.: a püspöki kari értekezleten bejelenti, hogy lemond püspöki tisztségéről, és nyugdíjazását kéri.

1948. április 22.: az egyetemes presbitérium ülésén lemond egyetemes egyházi elnöki tisztségéről.
1948. május 25. – 1948. október 8.: betegszabadságot vesz ki, ez idő alatt *Németh Károly*, majd *Molnár János* vezeti püspökhelyettesként az egyházkerületet.

1948. október 8.: a Dunántúli Evangélikus Egyházkerület rendes évi közgyűlésén bejelenti végleges lemondását.

1954. december 7.: felesége elhunyt.

1956. március: befejezi *Lámpás az oltár számolyán* című emlékiratainak írását.

1957. április 2-án halt meg Győrben.

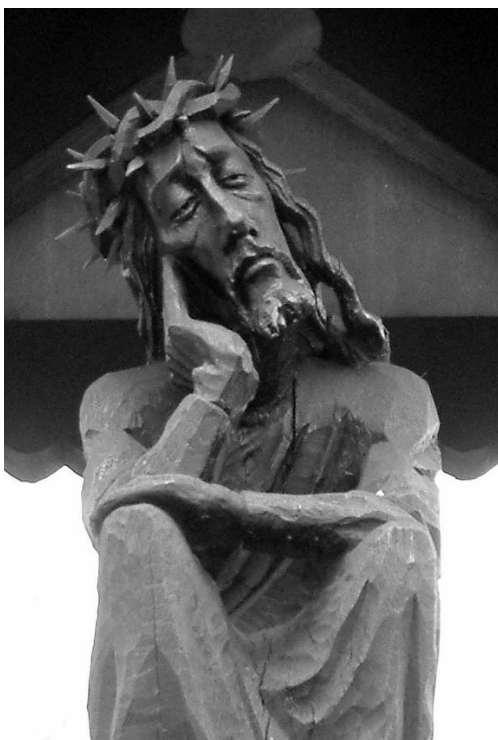
■ Összeállította: MIRÁK KATALIN

Ifjúsági melléklet

Március 6., vasárnap

Közösen indulunk erre az útra. Mennyi élmény, tapasztalat, öröm, nehézség vár rád ez alatt a pár hét alatt! Kérd ma Isten vezetését, hogy nyitott és figyelmes légy a számodra készített ajándékok felfedezésére!

nem szólni semmit
csak figyelni Rád
amíg a csend
kilép a hallgatásból
(Szent-Gály Kata)

Március 7., hétfő

Isten gyermeke vagy: értékes, különleges ember. Sok jó tulajdonsággal, képességgel rendelkezel. Vedd számba ezeket, és gondolkodj el azon, hogyan tudsz mindezekkel hasznára lenni, örömet szerezni a körülötted élőknek!

Nem kél olyan vágy benned, melyhez ne kelne erő is benned valóra váltani. Meglehet, hogy azért meg kell dolgoznod érte. (Richard Bach)

Március 8., kedd

Sétálj egyet kinn, a természetben! Az ösvény, amely a lábad alatt kanyarog, arra emlékeztet, hogy vándor vagy te is. Elindultál valahonnan, és egyszer megérkezel. Célja van az életednek. Gondolkozz azon, vajon mi a te utad, a te küldetésed a világban!

a jó szándékot

mellyel a munkát újrazekedem
a sok közöny után
a sok bukás után
ideteszem
kereszted szent tövéhez
magamat megtaláltam
magamat megtaláltam

(Szent-Gály Kata)

Március 9., szerda

Ezen a mai napon próbálj meg különösen is odafigyelni a hétköznapi csodákra. Írj egy köszönöm-listát mindazokról az apró dolgokról, amelyeket észrevettél, és amelyek örömet szereztek neked!

Ha tiszta tekintettel
Nézel az emberekre és a dolgokra,
Ha tudsz még nevetni,
Ha tudsz örülni
Az életed útján nyíló
Kis virágoknak:
Akkor életed megújul.
(Phil Bosmann)

Március 10., csütörtök

Élő, lélegző csoda vagy: Isten teremtménye. Szánj néhány percet arra, hogy a tükör előtt állva alaposan megnézd magad. Ki is vagy te valójában? Mit látsz? Mi az, amit látni szeretnél?

Mosolyod napfénye messze űzheti a felhőket valakinek az életéből.

Március 11., péntek

Ért-e már veszteség, kudarc téged? Hogyan élted meg? Minden veszteségben benne van az újrakezdés lehetősége. Jézus azért jött, hogy megkeresse és megmentse, ami elveszett. Neki nagyon fontos, hogy ne veszítsen el téged. Keresd ki a Bibliából Lukács evangéliumának 15. fejezetét, és olvasd el!

Isten az égben minden embert egy kis kötélen tart. Amikor vétkezel, elvágod a kötelet. Isten újból összecsomózza a kötelet, s ezzel egy kissé közelebb húz magához. Bűneid újból és újból elvágják a kötelet, Isten pedig minden újabb csomóval egyre közelebb és közelebb húz. (Anthony de Mello)

Március 12., szombat

Ma este kilenc órakor mondd el ezt a rövid imádságot! Ez az ima egy láthatatlan, de mégis valóságos közösségbe von mindazokkal, akik elmondják.

Istenem! Ma este úgy szólítalak meg, hogy tudom, sokan éppen ebben az időben, ugyanezekkel a szavakkal fordulnak hozzád. Köszönöm, hogy figyelsz rám, és mindig mellettem állsz. Köszönöm ezt az elmúlt hetet! Mennyi minden történt velem! Köszönöm a családomat, a barátaimat, azokat, akik-től tanulhatok. Köszönöm, hogy adtál erőt nekik türelmesnek lenniük velem szemben. Kérlek, segíts szeretni azokat az embereket, akikkel nehezebb a dolgom, mert nem értnek meg, nem figyelnek oda rám. Adj nekem is nyitottságot, türelmet! Segíts, hogy megtaláljam a helyem a világban, és megtaláljam a helyem a te közeledben. Ámen.

Március 13., vasárnap

A mai napon találj egy embert, akinek segítesz valamiben. Csak jól körül kell, hogy nézz a környezetben, és meglátod, milyen fontos vagy szüleid, nagyszüleid, testvéred (testvéreid), iskolatársaid számára. Ajándék vagy számukra Istentől.

Szeretnék
csak egy parányi méccsé lenni,
mely bevilágít egy szobát –

csak egy szál deszkahiddá lenni,
mely szakadékot ível át –

csak egy kanálka mézzé lenni,
legyen az élet édesebb –

csak egy segítő kézzé lenni,
mely teszi azt, amit lehet.

(Szent-Gály Kata)

Március 14., hétfő

Ki is a te felebarátod? Az, akivel szemben irgalmas vagy; akinek úgy segítesz, hogy esetleg még nem is beszélgettél vele semmiről. Ma keress valakit, akivel még nem – vagy csak keveset – beszélgettél! Lehet, hogy épp a te segítségedre szorul valamiben. Örülni fog, ha megszólítod őt.

Ivlámpák vagyunk egymás szívei fölött,
a kicsi madarakat látod-e vállainkon?
Mi vagyunk azok és szelíd arcunk is
egymáshoz ér –
nyissuk ki egészen magunkat,
egyszerre jusson mindenki a szeretetbe.
(József Attila: Érik a fény; részlet)

Március 15., kedd

Gondolkodtál-e már azon, hogy lelkészed néha mennyire leterhelt? Naphosszat az emberek gondjával, bajával törődik. Tervez, szervez, megvalósít. Mindig újabb és újabb feladatok várnak rá, helyt kell állnia. Néha kimerül, és gondok gyötrik. Lehet, hogy vannak olyan feladatok – talán az ifjúsági munka területén –, amelyekben a segítségére tudnál lenni. Kérdezd meg ma a lelkészedet, hogy érzi magát, és hogy tudnál-e segíteni neki valamiben!

rám néztél
hogyan én is lássak

tekinteted áthatott engem
mint a ki nem mondott kérdés

köszönöm
hogyan volt türelmed várni
amíg megérett bennem az Igen

(Szent-Gály Kata)

Március 16., szerda

Ma tegyél valamit azért az osztálytársadért, akiről úgy érzed, hogy a többiek a legtöbbet bántják, vagy esetleg már ki is közöcsítették. Készíts neki valamilyen kedves ajándékot!

Akkor leled majd örömetek munkádban,
Az élet ünnepe csak akkor kezdődik majd,
Ha teszel valamit másokért anélkül,
Hogy magadra gondolnál,
Önzetlenül,
Csak mert úgy tetszik neked.
(Phil Bosmann)

Március 17., csütörtök

Ma írd levelet vagy e-mailt egy olyan barátodnak, akivel már régóta nem beszéltél. Itt az ideje, hogy ismét felvedd vele a kapcsolatot. Biztosan találsz valakit, ha végigpörgeted a naptárad.

Én magam is
csak a többiek által bontakozhatok ki.
Nem csak azért van rájuk szükségem,
mert olyan sokat jelentenek nekem.
Azért is szükségem van rájuk, mert annyira sokat tehetnek értük.
(Phil Bosmann)

Böjti naptár

Március 18., péntek

A mai ifjúsági órára vigyél magaddal egy szép húsvéti verset, idézetet, imádságot, amelyet olvass is fel a többieknek. Biztosan örülnek majd, hiszen ez elmélyíti böjti készülődésedet.

*Szemeim vannak,
hogy a másikat fölfedezzem,
füleim, hogy halljam őket,
lábam, hogy hozzájuk menjek,
kezem, melyet eléjük tárhatok,
és szívem, hogy szeressem őket.*
(Phil Bosmann)

Március 19., szombat

Miközben otthon pihensz, vedd elő a Bibliád, és keresd meg a 139. zsoltárt. Szépen lassan, soronként olvasd el, és gondolkozz el azon, hogy mit üzen a számodra! A jövő hét a nagyheti eseményeket hozza közel hozzád. Készítsd hát fel lelkedet az eseménydús ünnepnapok üzenetének a befogadására.

*fogadj el engem úgy, ahogy vagyok
ingatagon és tépelődő hittel*

*nád vagyok
mely megroppant
mécs vagyok
mely füstölögve ég
de a tied vagyok mégis*

(Szent-Gály Kata)

Március 20., vasárnap

Jézus bevonul Jeruzsálembe: királyként érkeznek, aki békességet hoz. Assisi Szent Ferenc imádságával fordulj ma Isten felé:

Uram, tégy engem békéd eszközévé, hogy szeressek ott, ahol gyűlölnék, hogy megbocsássak ott, ahol megbántanak, hogy összekössök ott, ahol széthúzás van, hogy reménységet keltsek, ahol kétségbeesés kínoz, hogy fényt gyújtsak, ahol sötétség uralkodik, hogy örömet hozzak oda, ahol gond tanyázik. Ó, Uram! Segíts meg, hogy törekedjem – nem arra, hogy megvigasztaljanak, hanem hogy én vigasztaljak, nem arra, hogy megértsenek, hanem hogy én megértek, nem arra, hogy szeressenek, hanem hogy én szeressek. Mert aki így ad, az kapni fog, aki elveszti magát, az talál, aki megbocsát, annak megbocsátanak, aki meghal, az fölébred az örök életre.

Március 21., hétfő

Ezen a héten figyelj oda arra, hogy mit és mennyit eszel. „Nem csak kenyérről él az ember...” – mondja Jézus –, hanem mindazzal, ami Istentől származik. Vannak, akik böjtölve készülnek a húsvétra. Fontosnak tartják, hogy a testük is megtisztuljon, és így jobban Isten felé tudjanak fordulni szívükkel. Ma próbálj lemondani a csokoládéről, a süteményekről, a nyalánkságokról, és ha sikerült, ismételd meg még néhányszor a hónap folyamán!

Március 22., kedd

Rakj rendet a szobádban, így készülj az ünnepre! Miközben takarítás, gondoldj arra, hogy a lelkünket is időről időre ki kell takarítanunk.

Ne félj a könnyektől! Meglágyítják a szívedet, és segítenek tisztábban látni.

Március 23., szerda

Sétálj kinn a szabadban, és nézd, hogyan mozdul az élet: figyelj meg a fák rügyeit, a virágokat, hallgasd a madarak dalát! Figyelj befelé, magadba is: milyen érzéseket kelt benned mindez?

*Napfényben ázik szomjasan a föld,
vasnál erősebb csírák mocorognak,
rügyet vajúdik boldogan az ág,
bokor babusgat bimbó-csecsemőket.
„Tavas” fedőnév alatt a csodák
újra történnek, végtelenedik alkalommal már –
emberekben is.*
(Füle Lajos)

Március 24., csütörtök

Ezen a napon emlékezünk Jézus testének és vérének ajándékára az úrvacsorában. Ha már konfirmáltál, ez a nap lehetőséget ad arra, hogy átéld Jézus megbocsátó szeretetét és azt, hogy ereje új lendületet ad életednek. Hívogasd erre az istentiszteletre családodat, barátaidat is!

*Te átöleltél
amikor nagyon sírtam
és eléd hoztam minden nyomorúságomat*

*és ahogyan feltört belőlem a szó
hogy ezt is tettem
meg azt is tettem
úgy öleltél magadhoz egyre szorosabban
és melegebben*

*és amikor már mindent kimondtam
és elhallgattam
Te megsimogattál és csak annyit mondtál
hogy örülsz nekem*

és hogy ne féljek

(Szent-Gály Kata)

Március 25., péntek

Jézus halálának napján gyújts egy gyertyát. Emlékezz érted is való szenvedésére, és gondoldj azokra a szeretteidre, akik már nem lehetnek veled.

Megkérdeztem az Urat, mennyire szeret. „Ennyire” – mondta, majd széttárta a karját, és meghalt. (graffiti)

Március 26., szombat

Tedd le ezen a napon Isten elé a kudarcaidat, mindazt, ami nem sikerült! Engedd el azt, ami nehéz. Istennek minden lehetséges. Ő a sír mélyéből támasztotta fel Jézust. Nagyszombat a készülő, csendben születő csoda napja. Lehet a te napod is!

*Adja az Ég, hogy egy esti csillag fénye rád ragyogjon!
Adja az Ég, ha leszáll a sötétség, szíved igaz maradjon!
Magányos úton jársz, távol otthonodtól.
Eljött a sötétség – mégis hidd el, hogy utadat megtalálod!
Leszállt az éj – de az ígéret él szívedben ezután.
Ha árnyak hívnak, messze szálljanak – adja az Ég!
És legyen utad értelme, célja a napvilág, a fény!
Ha elmúlik az éj, felkelve rátalálj a Napra – adja az Ég!
(Enya: May it be. Részlet A Gyűrűk Ura című film egyik betétdalának szövegéből. Fordította: V. Gy.)*

Március 27., húsvétvasárnap

A feltámadás valóság. Jézus feltámadt a halálból! Örömmel imádkozz, adj hálát, és meglátod: új erő árad életedbe.

*Ne engedd, hogy a gondok
úgy hatalmukba kerítsenek,
hogy miattuk elfelejtesz örülni
a feltámadt Krisztusnak.
(Kalkuttai Teréz anyja)*

Március 28., húsvéthétfő

Ma reggel, amikor felkelsz, jó hideg vízzel mosd meg az arcodat, a szemedet. Közben gondolkozz el azon, hogy milyen fontos tisztán látni azt, hogy Jézus él, veled van minden napon, nem hagy el téged!

*Uram add hogy lássak
a magam kis világán túl is
a magam érdekein is túl*

*hogy észrevegyem jeleidet
ebben a mi nehéz korunkban*

*láttasd meg velem
hogy mit kell tennem
és mit hogyan kell tennem*

van két kezem hozzá nekem is

(Szent-Gály Kata)

Készítette: VARGA GYÖNGYI és BALOG ESZTER
Fotó: BOTTA DÉNES

Informatikai nap

Az evangélikus Internet Munkacsoport szeretettel hív minden érdeklődőt az evangélikus informatikai napra, melyet március 10-én tartunk a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII., Kék Golyó u. 17.).

Délutáni program (10.00–12.00):

- Megnyitó áhítat – *Szebik Imre* elnök-püspök
- Egyházak az eMagyarország programban – *Kovács Kálmán* informatikai miniszter
- Nyolc év az evangélikus informatikában – *Bogdányi Gábor*
- Online Hittan. Evangélikus egyszeregy mindenkinek – *Fabiny Tamás*
- Az e-angélikus honlapsepítésverseny díjainak kiosztása – *Hafenscher Károly*

Délutáni program (13.00–15.00):

- Szélessávú internet – kedvezmények evangélikusoknak
- Oktatási terveink
- SÜNI és az evangélikus e-közigazgatás
- Záróáhitat

Szaktanári pályázat

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium négy szaktanári pályázatot ír ki azonnali vagy 2005. augusztus 24-től történő alkalmazással. Pályázni lehet egyetemi szintű, kétszagos tanári diplomával a következő szakok bármilyen párosításával: történelem, magyar, matematika, földrajz, kémia, angol.

A pályázathoz csatolni kell a végzettséget igazoló okiratot (a diploma másolatát), az erkölcsi bizonyítványt és a lelkészi ajánlást.

A pályázat elbírálásakor előnyben részesülnek az evangélikus intézményben szerzett közoktatási gyakorlattal rendelkező jelöltek. A pályázatok alapján csak az alkalmazásra elfogadott jelölteket hívjuk be beszélgetésre. A pályázat kiírója a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium Igazgatótanácsa. Cím: 1071 Budapest, Városligeti fasor 17–21., tel.: 1/322-4406.

A pályázat beadásának határideje: 2005. március 23.

Pályázat óvodavezetői állás betöltésére

A pályázatot meghirdető szerv a Szarvas-Újtemplomi Evangélikus Egyházközösség (5540 Szarvas, Szabadság u. 70.).

A meghirdetett munkahely a Vásártéri Napfény Evangélikus Óvoda vezetői állása (5540 Szarvas, Damjanich u. 116.).

Képesítési és egyéb feltételek: főiskolai végzettség, 5 éves szakmai gyakorlat, evangélikus vallás, lelkészi ajánlás, vezetői képességek megléte.

Az állás elfoglalásának ideje: 2005. augusztus 15. A megbízás 6 évi időtartamra szól.

A pályázat benyújtásának határideje az OM-közlönyben való megjelenéstől számított 30 nap. A pályázat elbírálásának határideje: 2005. május 31.

A juttatásokat a közalkalmazotti törvényeknek megfelelően folyósítjuk.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó önéletrajzát, részletes szakmai életrajzát, az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programját, valamint szakmai helyzetlemzést épülő fejlesztési elképzelését.

A pályázathoz mellékelni kell a legmagasabb iskolai végzettséget igazoló okirat hiteles másolatát, érvényes erkölcsi bizonyítványt, illetve a pályázó gyülekezeti lelkészének az ajánlását.

Missziói pályázat

A Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottsága pályázatot ír ki az evangélikus gyülekezetek és egyházmegyék missziói munkájának támogatására. Pályázni lehet missziói programok szervezésének vagy missziói kiadványok megjelentetésének a támogatására. A benyújtott pályázatokat a fent említett bizottság delegált tagjai bírálják el. A bizottság döntéséről írásos értesítést küldünk, a támogatottak listája az *Evangélikus Életben* is megjelenik.

A szétosztható összeg hárommillió forint.

A pályázatok beérkezési határideje: 2005. március 31.

Pályázni csak hiánytalanul kitöltött, hivatalos úrlapon lehet, amely a Missziói Központ címén igényelhető levélben vagy telefonon (1164 Budapest, Baththyány Ilona u. 38., tel.: 1/400-3057). Az úrlap letölthető a Fraternetről is.

Határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadunk el. Járadékbán részesülő gyülekezetek nem pályázhatnak.

Ha a pályázó a kapott összegről nem számol el, a következő három évben nem pályázhat. A pályázattal 2005. november 30-ig kell elszámolni. Az elszámolás tartalma: beszámoló a megvalósult programról/kiadványról, valamint a számlák másolata. Az elszámoláshoz nem küldünk úrlapot. Az elszámolást az Evangélikus Missziói Központ címére kell elküldeni.

Ünnepségsorozat

Tisztelettel meghívjuk a *Debinszky Gyula* békéscsabai evangélikus lelkész, helytörténész, néprajzkutató születésének 100. évfordulóján rendezendő ünnepségsorozatra. Helye: Békéscsaba. Ideje: március 5–6. és 24.

Március 5. (szombat)

14.00: Tudományos emlékülés a Békéscsabai Evangélikus Egyházközösség nagyertermében (Luther u. 1.)

17.30: *Debinszky Gyula* emléktáblájának megkoszorúzása a Nagytemplomban **Március 6. (vasárnap)**

10.00: Ünnepi, szlovák és magyar nyelvű istentisztelet a Kistemplomban, igét hirdet *Gáncs Péter* püspök

11.00: Emléktábla-avatás a Szent István tér 20. szám alatti parókia falán, avat: *Gáncs Péter* püspök és *dr. Simon Mihály* címzetes főjegyző

11.30: A *Debinszky Gyula*-emlékkiállítás megnyitása a Békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban (Széchenyi u. 9.)

Megtitelző meghívásnak eleget téve látogattam el először dr. Nagy Gyula püspök úrhoz másfél éve abból az alkalomból, hogy elhatározta: életművének teljes, írásos anyagát át kívánja adni az Evangélikus Országos Levéltárnak. Arnyas fák övezte otthona egy, a Gellért-hegy déli oldalán fekvő, csendes kis utcában egyházi közelmúltunk értékes kincseit rejt. A püspök úr szívvel és lélekkel vezetett be dolgozószobájába, ahol nehéz évtizedek teológiai és egyházve-

zetői munkájának tanúi, könyvek és iratok sorakoztak hosszú polcon. Azóta a dr. Kertész Botond kollégám segítségével elvégzett, másfél éves munka eredményeképpen a sok ezer kézirat, publikáció anyaga rendezetten, jegyzékkel bekerült a levéltárba. Az iratok átnevezése, rendezése akaratlanul is a múlt felidézését hozta magával; ezek a találkozások számunkra felérték egy-egy, a közelmúltól tartott egyetemi szemináriummal.

Életmű papírdobozokban

Találkozás Nagy Gyula nyugalmazott püspökkel

► **Abból az alkalomból beszéltem dr. Nagy Gyula nyugalmazott püspökkel és teológiai professzorral, hogy egész életművét tükröző iratait beadta az Evangélikus Országos Levéltárba. Szó esett a közelmúlt igaz feltárásáról mint egyházunk megújulásának nélkülözhetetlen feltételéről és arról, hogy ehhez az szükséges, hogy minél több értékes történelmi forrás bekerüljön a levéltárba.**

– Püspök úr, úgy tudom, pályája nagy részét a lelkészképzés, a tudományos és a nemzetközi ökumenikus tevékenység tölthette ki.

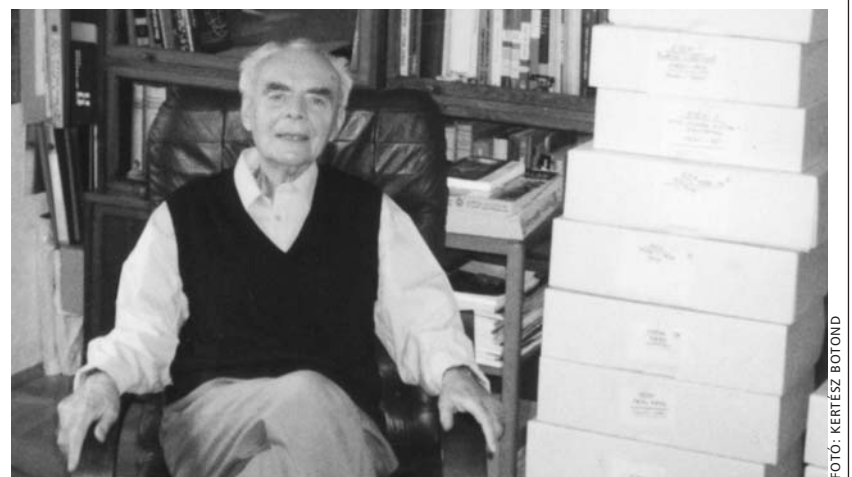
– Valóban, ezekkel a területekkel foglalkoztam a legtöbbet. Kemenesaljai, vöneri evangélikus ósok sarja vagyok. Soproni, berlini és hallei teológiai és filozófiai tanulmányaim, majd a pályakezdő, segédlelkészi évek után 1950-ben egyházunk Országos Közgyűlése megválasztott az Evangélikus Teológiai Akadémia dogmatika-etikai tanszékének professzorává. Az 1956-os forradalom alatt Budapesten kerültem közeli, munkatársi kapcsolatba D. Ordass Lajos püspökkel. 1957 nyarán, a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) minneapoliszi nagygyűlésén tagja voltam egyházunk delegációjának. 1958-tól nehéz idők, a „megtorlás évei” következtek. Dékánuságom alatt a teológiai akadémia tanári kara – az egyházi testületek közül egyedülként dacolva az Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH) fenyegetésével – nem volt hajlandó megszavazni Ordass püspök lemondását. A következmény nem maradt el: idősebb kollégáimat, *Karner Károlyt*, *Sólyom Jenőt* és *Wizián Dezsőt* állami segítséggel eltávolították, én pedig közel tíz éven át, a hatvanas évek közepéig nem utazhattam külföldre, megfigyelés alatt álltam, valamint a teológiai akadémián való maradásom is kérdéses volt. E nehéz években is hűséggel folytattam a lelkészek ma már idős és középnemzedékének alapos felkészítését Isten igéjének szolgálatára. Mivel munkásságom – főleg teológiai írásaim révén – ismert volt a nyugati testvéregyházakban, az enyhülés éveiben, 1965 után újra részt vehettem nemzetközi teológiai konferenciákon. 1970-ben meghívtak a Lutheránus Világszövetség genfi munkatársának. Feladatom az öt világrészre kiterjedő teológiai képzés színvonalának fejlesztése volt. Ökumenikus teológiai munkásságom elismeréseképpen 1975-ben – a száznál több protestáns és ortodox tagegyházzal rendelkező – Európai Egyházak Konferenciája (EEK) teológiai igazgatójává választott. Így bejárhattam a világot, főleg egész Európát, mindenütt megbecsülést szerezve „vasfüggöny mögötti” egyházunknak.

– Mit jelentett az Ön számára az 1982 és 1990 között az egyházi vezetésben eltöltött csaknem egy évtized?

– Hazatérésem, 1980 után teológiai tanárként folytattam működésemet. Egyházi vezetésünk belső válságának az idején, 1982 őszén püspökévé választott az Északi Egyházkerület. Kiterjedt nemzetközi egyházi kapcsolataim nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a Lutheránus Világszövetség 1984-es nagygyűlését Budapesten rendezték meg. Tizenkét lelkészi munkacsoportban foglalkoztunk a gyűlés teológiai előkészítésével. Ennek eredményeképpen közös magyar–szlovák teológiai állásfoglalást adtunk ki a fő témáról magyar, német és angol nyelven. A nagygyűlés teológiai és egyházpolitikai jelentősége a külföldi és nyugati elismerésen túl a magyar evangélikus egyház számára az volt, hogy ez jelentette a vasfüggöny első igaz áttörését, hi-

szén nyugatiak nagy számban megjelenhettek a gyűlésen, és számos kapcsolat alakulhatott ki közöttünk.

Káldy Zoltán püspök súlyos betegsége és halála után, a megindult küzdelmes, belső egyházi átalakulás éveiben három éven át – 1987-től 1990 márciusáig – vezettem a Magyarországi Evangélikus Egyházat. E szolgálat éveiben a legfontosabb újtjelzőnek a következőket tartom. A Budai Szeretothon Sérült Gyermek Otthonát nyugati segítséggel teljesen felújítottuk. A soproni evangélikus templom tornyának háborús sérülése miatt a templom összeomlásra fenyegetett. Megmentésére sok millió forintnyi összeget sikerült összegyűjtenünk hazai és burgenlandi gyülekezetektől, illetve az államtól. Eredményes dialógust folytattunk – létrehozva egy bi-

FOTÓ: KERTÉSZ BOTOND

zottságot – a Testvéri Szó egyházi reformmozgalommal, és közös nyilatkozatot fogadtunk el. A romániai falurombolás által veszélyeztetett erdélyi műemlékekért külföldön nemzetközi konferenciákon küzdtem, illetve 1988 októberében a Néprajzi Múzeumban *Mentsétek meg lelkeinket* címmel kiállítást szerveztünk. Az állammal folytatott tárgyalások során – az államosított egyházi gimnáziumok közül elsőként – a fasori gimnáziumot sikerült megnyitni 1988-ban. A gimnázium épületének felújításához, az iskola beindításához – a hazai egyházi és állami támogatás nélkül – sok millió dolláros nyugati támogatást tudtunk szerezni. Ugyancsak sokmillió nemzetközi egyházi segítséggel építettük fel 1989-re a teológiai akadémiát új és modern épülettel, amelyben ma az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) működik. 1989 végén az Országos Közgyűlés új törvényhozó zsinat összehívását indítványozta.

1990 óta, nyugdíjas éveimben is folytattam a nemzetközi egyházi szolgálatot az Egyházak Világtanácsa, a Lutheránus Világszövetség és az Európai Egyházak Konferenciája vezető testületeinek tagjaként. Változatlanul egyházamnak szolgálok cikkeimmel, külföldön megjelent tanulmányaimmal és a ma már ökumenikusan is ismert, alapműnek számító *Evangélikus dogmatika* eddigi két kötetével.

– Mi indította arra, hogy írásos életművét másfél éves, fárasztó munkával összegyűjtse, és az Evangélikus Országos Levéltárba adja?

– Ez a hatalmas anyag 1990-ig több mint nyolcszáz, kézzel írott ígihirdetésemet, ezernél több előadás-kéziratomat, összes teológiai előadás-jegyzetemet, itthoni és külföldi könyvekben és folyóiratokban publikált, ezernél több cikket tartalmazta. Szeretném, ha ez az anyag egyúttal segítség lehetne azok számára, akik a szívükön viselik egyházunk mai sorsát és jövőjét. Ahogy a régi latin közmondás tartja: „Historia est magistra vitae” – azaz a történelem az élet tanító mestere. De csak az igaz, torzításoktól, önző sérelmekről, elfogult vádaskodásoktól mentes történelmunkatartást tartom ilyennek. A kutatóknak ebben nyújthat segítséget az Evangélikus Or-

szágos Levéltárba kerülő történelmi iratok elfogulatlan tanulmányozása. A közelmúlt történelmének írott forrásai tanúsodnak e korról, arról, hogy mi is történt valójában. Mennyi vitát, gyanúsítást – amerikai műszo erre a „mobbing” – lehetne az egyházban is elkerülni, ha az egyházi közelmúlt négy nehéz évtizedéből származó, még magánszemélyeknél levő történelmi források hozzáférhetőek és megismerhetőek lennének!

Irataim beadásával ebben szeretnék jó példával elől járni. Csak példaként említem, hogy az átadott iratok között megtalálhatóak az Ordass püspök úr által vezetett egyházi delegáció és az ÁEH képviselői között 1957 végén lezajlott, a szakításhoz vezető tárgyalásokról szóló feljegyzéseim, valamint az 1956-ban és

1957-ben a genfi egyházi és állami vezetőkkel folytatott megbeszélésekről készült feljegyzések is, amelyeket a genfi, zárt LVSZ-levéltárban őriznek. A levéltárba került kilencéves genfi szolgálatom részletes, sok ezer oldalas iratanyag, a nyolcvanas évek egyházi tanácskozásainak részletes jegyzőkönyvei, a jelentős fordulatot hozó 1984-es budapesti LVSZ-világyűlés teljes anyaga és nyugati kiértékelésének több mint nyolcszáz oldalas sajtóvisszhangja is.

– Miért fontos, és milyen feltételekhez kötve történik a közelmúlt iratainak levéltárba adása?

– Csak kérem és bátorítani tudok mindenkit arra, hogy a birtokában levő értékes forrásanyagokat adja be az Evangélikus Országos Levéltárba! Van arra mód, hogy a letétként beadott iratok tulajdonjoga továbbra is az illető családjában maradjon, emellett a kutatás és a tartalom nyilvános közlése is korlátozható. Örömmel értesültem arról, hogy az utóbbi másfél évtizedben sok értékes anyag már bekerült az Evangélikus Országos Levéltárba, így azok hozzáférhetőek a közelmúltat kutatók számára. Ilyen például az *idősebb Kende* K. György által őrzött Ordass-iratanyag, *Marcsek János*, *Koren Emil*, *id. Benczúr László* iratai, *Hulej Alfréd* gyűjteménye *Podmaniczky Pál*ról, valamint *Deák János* professzor hagyatéka. Ezzel szemben jelentős, a közelmúltban szolgált egyházi személyiségek, püspökök, felügyelők, teológiai professzorok, lelkészek iratai hiányoznak levéltárunkból. A legfontosabb, hogy minél több értékes, eredeti forrásanyag kerüljön be a levéltárba.

Mint a 20. század – hitünket és egyházunkat talán leginkább próbára tevő – négy évtizedének egyik ma még élő tanúja megemlítem, hogy arról sem szabad megfeledkezni, amit ma (helyhiánnyal küzdő, de felbecsülhetetlen értékű) történelmi levéltárunk „evangélikus” jelzője jelent. Valóban nélkülözhetetlen magyar evangélikus egyházunk történelmi múltjának jelenlegi és jövőbeli, igazságos megítéléséhez. Ugyanakkor a legvégső, igazságos és kegyelmes ítélet egyedül Krisztus Urunk mondja majd ki mindannyiunk fölött!

■ CZENTHE MIKLÓS

Megoldandó feladatok és hatalmas lehetőségek

Emlékszem egy rajzfilmre, amelyben egy baseballmérkőzésen Charlie Brown volt a dobó. A pontokat, amelyek egyikét futás előtt meg kellett érintenie, már elfoglalták. A játék szoros volt. Nem volt lehetőség ütésre. Ekkor Charlie Brown ezt mondta Linusnak: „Ez biztos ku-

1. Isten vezet a problémákon keresztül. Néha Istennek tüzet kell gyújtania alattad, hogy megmozdítsd. A nehézségek gyakran új irányt mutatnak, és változtatásra ösztönöznek. Van esetleg valami, amire Isten próbálja felhívni a figyelmedet? „Zúzóadások, sebek tisztítanak meg a go-

hez, de valószínűleg ezt csak úgy tanulod meg, hogy megégetted magad. Néha csak úgy ismerjük fel a dolgok értékét – például az egészség, a pénz, egy kapcsolat jelentőségét –, ha elveszítjük őket. „Jó nekem, hogy nyomorúság ért, hogy megtanuljam rendelkezéseidet. Jobb nekem a te törvényed, mint ezermi arany és ezüst.” (Zsolt 119,71–72)

4. Isten megvéd a problémákon keresztül. A nehézség lehet áldás is, ha megvéd valami sokkal ártalmasabb dologtól. Az elmúlt évben egy barátomat azért bocsátották el, mert nem tett meg valamilyen etikátlan dolgot, amelyet a főnöke kért tőle. A munkanélküliség nehézséget jelentett a számára, de megóvta attól, hogy elítéljék, és börtönbe kerüljön, mikor egy évvel később lelepleződtek a cégvezetés visszaélései. „Ti rosszat tervezetek ellenem, de Isten terve jóra fordította azt...” (1Móz 50,20)

5. Isten tökéletesít a problémákon keresztül. A nehézségek, ha helyesen reagálunk rájuk, fejlesztik a személyiségünket. Isten sokkal jobban érdeklődik a személyiséged, mint a kényelmed: csak az Istenrel való kapcsolatod és a személyiséged azok a dolgok, amelyeket magaddal fogsz vinni az örökkévalóságba. „De nem csak ezzel dicsekszünk, hanem a megpróbáltatásokkal is, mivel tudjuk, hogy a megpróbáltatás munkálja ki az állhatatosságot, az állhatatosság a kipróbáltságot, a kipróbáltság a reménységet...” (Róm 5,3–4)

Isten dolgozik az életedben, még ha nem is veszed észre, vagy nem érted azt. Hidd el, számodra is sokkal könnyebb és hasznosabb, ha együttműködsz vele! A kérdés a következő: nehézségek sora vagy pedig lehetőségek várnak rád?

■ WHIT CRISWELL

Forrás: Monday Manna

darc.” Linus így válaszolt: „Nem igaz, Charlie Brown, körbe vagyunk véve hatalmas lehetőségekkel.”

Az élet problémamegoldó alkalmak végtelen sorozata. A nehézségek, amelyekbe ütközöl, egyaránt építhetnek vagy visszavethetnek téged – attól függően, hogyan reagálsz rájuk. Sajnálatos módon a legtöbb ember nem veszi észre azt, hogy a problémákat Isten hogyan akarja jóra használni az életében. Bután reagálnak, és rossz néven veszik a nehézségeket ahelyett, hogy megállnának, és elgondolkodnának azon, milyen előnyük származhat a konkrét helyzetből.

Öt „út”, ahogyan Isten használni akarja a problémákat az életedben:

noszságtól, és a test belsejében is érzett csapások.” (Péld 20,30)

2. Isten megfigyel a problémákon keresztül. Az emberek olyanok, mint a tea-filterek. Ha kíváncsi vagy rá, hogy mi van bennük, csak dobd őket a forró vízbe! Tette már próbára Isten a hitedet nehézségek által? Mit tudtál meg magadról a problémákon keresztül? „Teljes örömmel tartásotok, testvéreim, amikor különféle kísértésekbe estek, tudván hogy hitetek próbája állhatatosságot eredményez.” (Jak 1,2–3)

3. Isten helyreigazít a problémákon keresztül. Néhány leckét csak fájdalmak és bukások árán tanulunk meg. Ez olyan, mint mikor gyermekként figyelmeztettek a szüleid, hogy ne nyúlj a forró tűzhely-

Hiábavaló szolgálat?

EVÉLET LELKI SEGÉLY

Szókényé Bakay Beatrix

► „Nincs teológiai végzettségem, de lassan már egy évtizede lelkészségünk munkatársa, jobb keze vagyok a gyülekezetben. Megtisztelőnek érzem, hogy szolgálhatok, és az évek hosszú sora alatt a lelkészcsaláddal is bensőséges kapcsolatot alakítottam ki. Mégsem tudom, hogyan mondjam el neked, hogy elfáradtam, és valahogy elment a kedvem mindentől. Nem mintha Istenben csalódtam volna, és nem azért, mert túl sok szabadidőmet kellett feláldoznom. Egyszerűen arról van szó, hogy úgy érzem: eredménytelen és hiábavaló a munkám. Félek, hogy felesleges minden próbálkozásunk, hiszen látható, hogy nem a jó, hanem a rossz győzedelmeskedik ebben a világban.”

Drága testvérem! Vigasztalásul és bátorításul mindenekelőtt szólaljon meg a próféta hangja: „Kialt, ne sajnáld a torkod! Harsogjon hangod, mint a kürt! Mondd meg népemnek, hogy mi a bűne...” (Ézs 58,1a), és „fölpátlik fiaid az ősi romokat, falat emelsz a régiek által lerakott alapokra; a rések befalazójának neveznek, aki romokat tesz újra lakhatóvá.” (Ézs 58,12) Hát ezért nem fölösleges és hiábavaló az Úrnak való szolgálat! Ha megbízatásunk van tőle, ha ő küld, akkor kiáltanunk és építenünk kell anélkül, hogy azonnali eredményeket követelnénk tőle. Urunk megeleveníti a holtakat, jól öntözött kertté változtatja a sivatagot, és a romok helyén új épületet emel. Ott és akkor, ahol és amikor ennek elérkezik az ideje.

Az a kísértés, amely megkörnyékezte kedves levélíró testvéremet, nem más, mint a Diabolosz szálnalmas kísérelte arra, hogy hátráltassa gyülekezetük hitbeli fejlődését. Ahogyan a háborúban is erőteljesebben támadják a stratégiailag fontos helyeket, mint a jelentéktelen frontszakaszokat, természetesen, hogy a sátán is elsősorban Isten elküldött bizonyosságtevőinek a szolgálatát igyekszik ha-

tástalanítani. Ha másként nem, akkor úgy, hogy elkedvteleníti őket. Gyakori tapasztalat, hogy éppen a legáldottabb szolgálat után jönnek a legnehezebb próbatételek. A kísértő ellentámadásba lendül.

Nagyon kell azonban vigyáznunk arra, hogy a legsötétebb napokon, a legmélyebb csalódások közepette se vegyük le Istenről a tekintetünket! Tegyük hitvallást arról, hogy bármi történnék is, az Úr az Isten, és ő a végső győztes ebben a világban. Az csupán a látszat, hogy a rossz győzedelmeskedik, a jó pedig alulmarad. Hát persze, hogy elkészerítő, ha lelki munkánkban nincsen vagy csak kevés a kézzelfogható eredménye. Érthető, hogy testi-leg-lelkileg és szellemileg is elfáradunk, hogyha nem szakítunk időt a feltöltődésre, a pihenésre. Sokszor fáj, hogy éppen azok a testvérek, akikért fáradozunk, észre sem veszik, vagy nem értékelik szolgálatunkat. Azt azonban nem szabad megengednünk, hogy ez a fáradtság teljesen uralma alá hajtson bennünket, és végső soron még Istenrel való kapcsolatunkat is veszélyeztessen.

Kérem, gondolja végig, és küzdjön meg azzal a kérdéssel az Úr színe előtt, hogy miként folytassa tovább szolgálát! Ha az Úrra vetjük minden terhünket, akkor életünk válságos időszakában is megtapasztaljuk gyöngéd gondoskodását. Szeretete talpra állít. Kegyelme őriz. „Ha vízen kelsz át, én veled vagyok, és ha folyókon, azok nem sodornak el. Ha tűzben jársz, nem perzselődsz meg, a láng nem éget meg.” (Ézs 43,2)

Fontos, hogy lelkészével őszintén be-

széljen megfáradásának okairól, kételeyeiről és tépelődéseiről. Megterhelt lélekkel nem lehet szolgálni. A lelkipásztori beszélgetés és a közös imádság megerősíti a csüggedés idején. Biztos vagyok benne, hogy lelkésze és annak családja értőn és megértően segíti fog Önnek. Több munkás kell a szőlőbe! Kedves levélíró testvérem bátran vallja meg azt, ha egy feladat megterheli, és ne vádolja magát azért, hogy véges a teherbíró képessége. Az Úr érté égi szívnek nem kell idő előtt elégnie. Ha istenfélelemben, elhivatásunkhoz méltóan élünk, szolgálatunkat engedelmesen és hűségesen elvégezzük, akkor megtettünk minden tőlünk telhetőt. A növekedést pedig Isten adja.

Kedves testvérem, tanulmányozza át az Ószövetségben Illés próféta történetét! (1Kir 17–19) Illés az Úr elküldött szolgája volt, mégis eljött az ő életében is a megfáradás időszaka. Amikor a Kármel hegyén a próféta imádságára tűz szállt alá az égből, és megemésztette az áldozatot, akkor a nép elismerte, hogy az Úr az Isten. De mégsem következett be fordulat a nép életében, mert a közöny, a világ gondolja és öröme elfojtotta bennük az Isten közelsége utáni vágyat. Illés pedig rettenetesen megkeseredett. Nem akart többé szolgálni, meg akart halni. Isten azonban felüldítette fáradt szolgáját; még munkatársat is kapott Elizeus személyében, aki később az utóda lett.

Szükséges, hogy néha kimenjünk a magunk pusztájába, és átéljük, hogy mennyire esendők és sebezhetőek, erőtlenekek és kicsik vagyunk. Ha ezt elismerjük, az Úr megmutatja hatalmát és erejét. Miután pedig szolgáltunk nekünk, és megerősített bennünket, mindig új feladatokkal bízik meg. Ezekhez a feladatokhoz kérem az Ön életére és szolgálatára az Örökkévaló áldását!

Leveleiket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a leveleikre adott válasz lapunkban is megjelenjen.

Kagyló a kezemben

Nyáron a családommal a tengerparton jártam. Egyik nap rövid sétára indultam egyedül. Kagylókat gyűjtöttem a homokban, aztán csak ültem, és hosszasan csodáltam őket. Mindnek más-más színe és formája volt. Az egyik kicsi és sima, a másik nagyobbacska és érdes felületű. Ám mindegyik rejtett magában valami titokzatos szépséget, egy darabot a teremtés titkából.

Lábam előtt frissen szerzett gyűjteménnyel arra gondoltam, hogy életem eltelt éve is olyanok, mint ezek a kagylók. Az egyik szebb, színesebb, több fényvel és örömmel teli. A másik kopottabb, szürkébb, esetleg kimondottan fekete.

Amikor megszülettem, háborús fellegek gyülekeztek az ország felett. Ahogy cseperedtem, sem éreztem a nehézségek súlyát, mert édesanyám szeretete féltőn óvott minden rossztól. Sokat nélkülöztünk, nehéz körülmények között éltünk. Anyám előttem soha nem sírt, legfeljebb csak titokban hullatta a könnyeit. Élénken emlékszem a mosolyára és a fényre a szememben. Egyszerű asszony volt, és nagyon szeretett élni. Sok mindent tanultam tőle. A megsárgult lapú Bibliát, amelyet örökül hagyott rám, ma is becses kincsként őrzöm. Ahányszor csak fellapozom, régi emlékeket idéz fel bennem. Eszembe juttatja, hogyan tanította meg nekem anyám az Úr imádságát. Szinte most is magam előtt látom törekeny alakját, érezni vélem, ahogy egykor megsimogatta a fejemet, mielőtt elindultam az iskolába, és szinte hallok, ahogy minden

reggel – mintegy úti áldásként – kedvenc igéjét mondja: „...akik az Úrban bíznak, erejük megújul...” (Ézs 40,31)

Szegény, jó anyám! Szüksége is volt az erőre és a bizalomra, hiszen apámat behívták katonának, és ő nem jött többé vissza a frontról. Magunkra maradtunk, anyám meg én. De bármi is ért bennünket, ő soha nem adta fel. Még akkor sem, amikor megtudta, hogy nagyon beteg, és már nem sok ideje van hátra. Körtől meggyötört kis teste szinte elveszett a fehér kórházi ágyban. Engem megdermesztett a félelem és a fájdalom. Ő még akkor is, ott is erőt adott azzal, ahogyan mondta: „...akik az Úrban bíznak, erejük megújul...” Neki valóban maradt ereje arra, hogy méltósággal és derűvel hagyja itt ezt a földi világot.

Én maradtam. Felnőttem, tanultam, dolgoztam. Férjhez mentem, gyermekeim, majd unokáim születtek. Röviden mindössze „csak” ennyi volt az életem. Bizony, most már én is lassan hazafelé, a mennyei hazába készülök...

Révedéseimből kis unokám hangja riasztott fel: „Nagyi, te mit csinálsz? Milyen szép kagylóid vannak! Az egyik az enyém lehet?” „Hát persze, kincsem!” – válaszoltam, és elcsodálkoztam azon, hogyan kerülhettem gondolatban ilyen messze az én szép kagylóimtól, amelyek közül az egyik tetszetősebb, színesebb, a másik kopottabb, szürkébb, ám amelyek mindegyike magában rejt valami titokzatos szépséget, egy darabot Isten, az élet és a szeretet titkából.

■ – SZG –

HETI ÚTRAVALÓ

Ha a búzaszem nem esik a földre, és nem hal meg, egymaga marad; de ha meghal, sokszoros termést hoz. (Jn 12,24)

Bőjt negyedik hetében az Útmutató reggeli igéi böjti örömről forrásáról adnak hírt: az Élet Kenyere (Jézus Krisztus) vállalta érettünk küldetését, a búzaszemorsót! Krisztus áldozata nem hiábavaló: a búzaszemnek el kell halnia ahhoz, hogy gazdag termést hozzon. A két görög nevű tanítvány, Fülöp és András a pogány görögök szószólói: „Uram, Jézust szeretnénk látni.” (Jn 12,21) Az Úr közvetett módon, e heti igénk szerint válaszol. Akik igazán meg akarják ismerni az Urat, csak őt követve és neki szolgálva, az ő sorsában osztozva tehetik ezt. A szenvedés, a nyomorúság és a szorongatás közepette is csak az a tanítvány tud hálát adni a vigasztalásért, és az tud másokat is megvigasztalni, akit „az irgalom Atyja és minden vigasztalás Istene (...) megvigasztal” (2Kor 1,3,4). Mózes az Úr jóságára emlékezteti a negyvenéves pusztai vándorlás végén a népet: „...mannával táplált, amelyet nem ismertél, (...) az ő utain járj, és őt főljed! Mert jó földre visz be most téged Istened, az Úr...” (5Móz 8,3,6,7) Jób örömtelen állapotában eljut annak felismeréséig, hogy akivel vitázik, „nem ember, mint én...”, és hogy „nincs is köztünk döntőbíró...” (Jób 9,32,33) Jób nem ismerhette az Ószövetség evangéliumi profétáját, aki a böjtből Jeruzsálem jövődől boldogságáról profétál: Laetare! „Örüljétek Jeruzsálemmel! Vigadjatok vele mindnyájan, akik szeritek! Szívótl örüljétek vele mind, akik gyászoltátok!” (Ézs 66,10) „Ezeket azért mondom nektek, hogy az én örömöm legyen bennetek, és örömtök teljessé legyen” – így vigasztal bennünket Jézus, aki a barátainak tekint minket, ha megtartjuk az ő parancsolatát: „szeressétek egymást” (Jn 15,11,17). A Krisztusban elrejtett élet Pál számára egyszerre titok és valóság, mint a búzamazag: elhalás és megújulás, pillanatnyi szenvedés és örök dicsőség – „Mert életünk folyamán szüntelen a halál révén állunk Jézusért, hogy a Jézus élete is láthatóvá legyen halandó testünkben.” (2Kor 4,11) Jézus, a jó pásztor bizonyosságtételét búzaszem sorsáról csak az ő juhait hisziki: „Azért szeret engem az Atya, mert én odaadom az életemet, hogy aztán újra visszavegyem.” (Jn 10,17) Nagypéntek és húsvét így ugyanannak a küldetésnek a két állomása. A héten már másodszor mondja Jézus: „Ha szerettek engem, megtartjátok az én parancsolataimat, én pedig kémi fogom az Atyát, és másik Pártfogót ad nektek, hogy veletek legyen mindörökké: az igazság Lelké...” (Jn 14,15–17) A segítő, szószóló és vigasztaló Lélek által jelenti ki magát nekünk; az Atyaisten pedig szereti azt, aki Jézust szereti. Ez böjti örömről beteljesedése. Luther szerint: „Én Megváltótok vagyok. Énbennem vagytok. Így, bár magatokban bűnösök vagytok, Bennem megigazultok. Bennetek halál, de Bennem életetek van. Ti magatokban kárhozottok vagytok, de Bennem áldottak és üdvözültek.” Téged imádlak, ó, Jézus, világ Megváltója, / Üdvösségem megadója...” (EÉ 191,1)

■ GARAI ANDRÁS

Ifjúsági vezetők találkozója

► A balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon adott otthont annak a február 18. és 20. között megrendezett ifjúsági találkozónak, amelyen ötvennégy, az ifjúsági munkában aktívan és felelősen részt vevő evangélikus fiatal volt jelen. A találkozó értékét elsősorban az adta, hogy a hasonló feladatokat ellátó fiatalok kicserélhették egymás között a tapasztalataikat, s így új lendületet kaptak az előttük álló munkához.

FOTO: BALOG ESZTER

A legnagyobb számban az evangélikus iskolák diák-önkormányzati vezetői, illetve olyan fiatalok jöttek el a találkozóra, akik tavaly részt vettek az ifjúsági vezetőképző táborban. A megyei ifjúsági referensek közül is érkeztek néhányan.

A diák-önkormányzati vezetők beszámoltak arról, hogy miként működik csapatuk az iskolákban, milyen programokat tudtak tervezni az elmúlt félévben, és milyen új reményekkel tekintenek a most következő félév elé. Kiderültek a legégetőbb problémák is a Bátorvics János tanár által vezetett beszélgetések során, például hogy mennyire érdektelen és nehezen motiválható a mai ifjúság. Ha a diákönkormányzatnak éppen nincs tásma a tanári karban, akkor nagyon nehezen megy a közösségformálás.

A Baczkó Máté tanító által irányított beszélgetés alatt az ifjúsági csoportvezetők elmondták, hogy a nyári vezetőképző tábor óta hogyan változott a gyülekezethez való kötődésük. Öröm volt hallani, hogy volt olyan fiatal, aki azóta felvállalta ifjúsági csoportjának a vezetését.

Az egyházmegyei ifjúsági referensek nagy feladatot vállaltak magukra, amikor a megye életét próbálják fellendíteni. Elszántan, segítők csapattal a hátunk mögött könnyű szervezni, viszont néhol első lépésként a segítői csapatot kell összegyűjteni.

Az összejövetelt Rókuszfalvy Pál pszichológus előadása színesítette, mely arról szólt, hogy *Lesz-e gyümölcs a fán?*, azaz hogy a „csúnyát csak álmodó, de a szépre ébredő” fiatalság vajon mit terem majd, milyen gyümölcsöt hoz. Krámer György lelkész fiatalokat bevonva fejtegette a közösségépítés, a csoportvezetés alapmereteit.

A szervezők csapata a fiatalok igényei alapján úgy határozott, hogy a kezdeményezést feltétlenül folytatja. A tanulni vágyó és tetterre kész fiatalok ugyanis másokat is lelkesítenek... Vigyázat: ez a lelkesedés ragadós!

■ BALOG ESZTER

A múlttá vált jelen

Negyven felső tagozatos líceumi diák vett részt a néhány tanár és öregdiák vezetésével február 18. és 20. között Révfülpön megrendezett hagyományos csendesnapon. Ezúttal az idő volt a tábor témája; a programot filmvetítés, csoportbeszélések, tárlatkészítések, közös éneklés és áhítatok gazdagították. A résztvevők nemcsak a nappali és az éjszakai túra során, de a befagyott Balatonon való csúszkáláskor is felfedezhették a természet csodáit.

FOTO: BARICS CSABA

ISTENTISZTELETI REND / 2005. március 6.

Böjt 4. vasárnapja (Laetare). Liturgikus szín: lila. Lekció: Jn 6,1–15. Alapige: 2Móz 16,11–15. Énekek: 360., 365.

I. Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. (családi) Bence Imre; **II. Hűvösvölgyi út 193.**, **Fébé** de. 10. (úrv.) Herzog Csaba; **II. Modori u. 6.** de. 3/4 II. (úrv.) Vati Zsuzsanna; **Pesthidegkút, II. Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyer, III. Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Vári Krisztina; **Óbuda, III. Dévay Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V. Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Lackner Eszter (teológushallgató); du. 6. (liturgikus) Gerőfi Gyuláné; **VII. Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (családi) dr. Muntag Andorné; de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; **VIII. Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII. Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. (úrv.) Smidélisz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X. Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Smidélisz András; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Verasztó Teodóra (teológushallgató); **Kelenföld, XI. Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Schulek Mátys; de. fél 10. (úrv., családi) Joób Máté; de. 11. (úrv.) Schulek Mátys; du. 6. (vespera) Blázy Árpád; **XI. Németszőlgyi út 138.** de. 9. Blázy Árpád; **Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelkészség)** du. 6. (úrv.) Budagyöngye, **XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv., családi) Bencéné Szabó Márta; de. fél 12. (úrv.) id. Pintér Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Szabó Balázs (teológushallgató); **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Szabó Balázs (teológushallgató); **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Verasztó Teodóra (teológushallgató); **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Verasztó Teodóra (teológushallgató); **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Barthel-Rúza Zsolt; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Bátorvics Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11.** de. 10. (úrv.) Börrönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Kósa László; **Rákosszentmihály, XVII., Pesti út 11.** de. fél 11. (úrv.) Kósa László; **Rákosszabá, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; du. 6. (zenés áhítat) Adorjáni Dezső; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (ref. templom)** de. 8. (úrv.) Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátys; **Budaörs, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA ZSUZSA

A MÚLT ÁRNYAI

Személyes vallomás

A '80-as évek első felében jártam általános iskolába. Jó tanuló lévén voltam előre felavartot kisdobos, úttörőként részt vehettem zánkai őrsvetőképző táborokban, rajvezetőként pedig a csapatgyűléseken jelenthettem a csapatvezető titkár elvtársnak, hogy a Hunyadi János raj harminkét fővel felsorakozott az ünneplés csapat-összejövetelen. Macska őrünk nyerte meg az egyik évben az iskolai papírgyűjtő versenyt, és jutalmul egy hetet Zánkán, az úttörővárosban tölthetett más szocialista országbeli pajtásaival együtt. Piros nyakkendőm és úttörőkönyveim még ma is megvannak valamelyik szekrény mélyén, csakúgy, mint az ezekből az évekből származó gyermekkori emlékeim. Hiszen a szocializmus nekünk, gyerekeknek vidám úttörődalokat, sokszor hittanóra utáni őrsi órákat, erdei számháborúkat, balatoni táborokat és sok évre szóló levelezőtársakat jelentett.

Aztán a gimnáziumban egy nap azt mondták a tanárok, hogy vegyük a táskánkat, mert a Kossuth térre megyünk a Parlamenthez, ahol ki fogják kiáltani a köztársaságot. Arra emlékszem, hogy nagy tömeg volt, sütött a nap, miközben az Országház ablakában felolvasták a kiáltó nyilatkozatot. Hogy valójában milyen történelmi eseménynek voltunk akkor ott tanúi, annak csak később – többet látva a világból – fogtam fel a je-

lentőségét. Hiszen nekünk a következő évben még szóbeli felvételi tétel volt történelemből a nagy októberi szocialista forradalom.

Apai dédapáimat nem ismertem személyesen, de életük történetével egy másik arcát ismerhettem meg annak a sokszor kegyetlen és hazug korszaknak, amely addig számomra – koromnál fogva – csak a honvédelmi napok bográcsos-krumplipaprikásos akadályversenyeit jelentette.

Dédapáim evangélikus gyülekezetük „oszlopos tagjai” voltak – egyikük felügyelő, másikuk pénztáros. De nemcsak az egyházban tettek sokat, hanem mun-

■ BODA ZSUZSANA

Sztálin, a „díszpolgár”

A több mint másfél évtizede elkezdődött rendszerváltás folyamánként a jogalkotó 1989. május 25-én hatályon kívül helyezte a Magyar Népköztársaság 1953. évi 1. törvényét. Negyvenöt évnek kellett elteltie ahhoz, hogy ez a döntés megszülethessen. Vizsgáljuk meg, hogy miért került megalkotásra, s mit is tartalmazott ez a hatályon kívül helyezett jogszabály!

1953. március 5-én hunyt el a 20. század „nagy tanítója”, Jozsif Visszarionovics Sztálin. Fél évszázada annak, hogy az emberiség e sötét figurája meghalt, s nem tetszelgett tovább az omnipotens és az omnikompetens szerepkörében. Vigyázó tekintetünket vessük ez alkalomból a Magyar Közlöny korabeli számára, s tekintsük át a „bölcs vezér” halálával kapcsolatos intézkedéseket. A Magyar Népköztársaság hivatalos lapjának 1953. március 9-én kiadott 7. számában kizárólag Sztálin halálával összefüggő témaköröket találunk. Innen értesülhetünk arról, hogy a jogalkotó a „magyar nép barátjának” emlékére a következő szavakkal iktatta az 1953. évi I. törvénybe:

„Jozsif Visszarionovics Sztálin elvtárs, generalisszimusz, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke 1953. március 5-én eltávozott az élők sorából. Azok közé a világot átalakító nagy férfiak közé tartozott, akik a legtöbbet tettek nemcsak saját népük és államuk felvirágoztatásáért, hanem az egész emberiség haladásáért, a világ minden dolgozójának felszabadításáért és boldogulásáért. A Magyar Népköztársaság alkotmánya kimondja: »A nagy Szovjetunió fegyveres ereje felszabadította országunkat a német fasiszták igája alól, szétzúzta a földesurak és nagytőkésék népellenes államhatalmát, megnyitotta dolgozó népünk előtt a demokratikus fejlődés útját.»

A hazánkat felszabadító Szovjetuniót és fegyveres erejét Jozsif Visszarionovics Sztálin elvtárs vezette. Elsősorban neki köszönhetjük azt az önzetlen segítséget, amelyben a nagy Szovjetunió szakadatulul részesítette a Magyar Népköztársaságot. Elsősorban neki köszönhetjük, hogy népünk, a Szovjetunió támogatásával sikeresen védelmezve békéjét és függetlenségét, eredményesen rakja le a szocializmus alapjait Magyarországon.

Jozsif Visszarionovics Sztálin elvtárs neve, műve és tanítása eltérhetetlenül összeforrt hazánk történelmével. A magyar nemzet függetlensége, a magyar nép szabadsága, a magyar dolgozók fel-

emelkedése eltérhetetlenül összeforrt azzal, amit Jozsif Visszarionovics Sztálin elvtárs a szovjet nép, az egész haladó emberiség számára alkotott.

A Jozsif Visszarionovics Sztálin elvtárs emléke iránti tisztelet és kegyelet, nagy tanításához való rendíthetetlen hűség kifejezésül az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

1. § Az Országgyűlés Jozsif Visszarionovics Sztálin elvtárs emlékére a magyar nép felszabadítása, a magyar nem-

szakzeretetik is közismert volt a faluban. Családjukat a napfelkelte sokszor már a földeken vagy a piacon találta, és a nap már nyugovóra tért, amikor ők még az állatokról gondoskodtak lefekvés előtt. Mivel nagyon takarékosok voltak, a megtakarított pénzből egyre több földet vettek, hogy még többet dolgozhassanak. A városi élethez szokott füleknél talán meszerű lehet az a nagyon is valószínű sok munka, amellyel napjaik teltek. És nagyon is valós volt az a sok rettegés és könny, amelyet a kuláklisra való felkerülés hozott. A fekete autó, az állandó és váratlan házkutatások, a vagyonek elkobozás, az Andrassy út 60. és Márianosztra, a sok verés és kínzás. A család pedig hónapokig azt sem tudta, hogy hol vannak a családtagok, és vajon élnek-e még. Aztán mindketten hazajöttek, egyikük különösen is sok begyógyíthatatlan testi és lelki sebbel. A fő bűnük szorgalmuk és munkaszeretetük volt.

A napokban emlékeztünk a kommunizmus áldozataira. Mindenki maga tudja, hogy mire vagy kire emlékezik ilyenkor. Nekem dédapáim alakján keresztül sok ártatlanul meghurcolt és elhurcolt, ismert és ismeretlen ember jut eszembe, akiknek az életét egy olyan korszak rombolta le, mely vezérszavaiban „szép jövőt épített”. Az ő emlékükre égett ország-szerte február 25-én a gyertya.

■ BODA ZSUZSANA

zet függetlenségének kivívása és biztosítása, a magyar dolgozók politikai, gazdasági, kulturális felemelkedése körül szerzett elévülhetetlen érdemeiért a magyar nép el nem múló hálójának tanúbizonyságául törvénybe iktatja.”

Az adott rendszerről mindent elárul, hogy ez megtörténhetett. Korábban olyan kiváló magyarok emlékére foglalta törvénybe a magyar törvényhozás, mint Szent István király, Deák Ferenc, Kossuth Lajos és Széchenyi István. A második világháború utáni jogalkotás pedig a fenti idézett törvény által gondoskodott arról, hogy a magyar nemzet e kiemelkedő államférfiaival egy sorba kerüljön a „nagy vezér”...

A korabeli lapszámok megemlékező még, hogy a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa részvétárvitort küldött Moszkvába, kifejezve, hogy a „Magyar Népköztársaság kormánya és az egész magyar nép mélyen megrendülve, testvéri együttérzéssel osztozik a nagy szovjet nép mérhetetlen fájalmában”. A magyar néphez intézett felhívásból kiderül, hogy a „magyar munkások, parasztok, értelmiségiek milliói gyászol-

Továbbá a Minisztertanács három határozatából értesülünk arról, hogy a döntéshozó szervek nemzeti (?) gyászt rendeltek el, ezért a „színházak, mozgóképszínházak előadásai, a sportrendezvények stb. március 7-től Sztálin elvtárs temetése napjáig bezárólag” szüneteltek. A temetés időpontjában, 1953. március 9-én 10 órakor pedig „hazánk összes üzemében és vállalatánál, a vasútnál, a közlekedésnél, a postánál, valamennyi hivatalban, iskolában és intézménynél népünk mélyes gyászáért és tiszteletének kifejezésül ötperces munkaszünetet tartanak. Sztálin elvtárs temetésének időpontjában, az ötperces munkaszünet első három percében búgának a gyárak, üzemek szírénei, a mozdonyok sípjai, a hajók kurtjei.”

Döbbenetes, hogy mily elnyomás alatt élt ezekben az években a magyar nemzet. Sztálin és csatlósai diktatúrájának és személyi kultuszának vonásai a fenti sorokban is világosan kirajzolódnak. Vigyázz, ember! E példa szolgáljon intő jelként, sőt felkiáltójelként az utókor számára.

■ ZSÁK BRÚNÓ

Eseménynaptár az Evangelikus portálon

<http://naptar.lutheran.hu>

► Évek óta működik az evangelikus honlapon a hír- és eseménynaptár, mely a lutheránus információs rendszer fontos része, mégis kevesen tudnak róla. A „naptárt” önként beküldött anyagokból állítjuk össze. A weboldalon bárki küldhet információt a gyülekezetében szervezendő programokról, illetve bármely, egyházunk életével kapcsolatos hírt, eseményt is közzétehet.

Mi ennek a haszna? A beküldött hírek, események éjjel-nappal mindenki számára elérhetőek az evangelikus honlapon; a kívülről és az érdeklődők számára is hírül lehet adni a közérdekű programokat; a gyülekezeteknek pedig egy további lehetőséget ad arra, hogy ki- lépjenek a nyilvánosság elé.

A portálon naptárba szervezve tároljuk a híreket és az eseményeket. Ennek az a célja, hogy áttekinthető legyen nyerni egy-egy hét vagy hónap programjáról: mi minden történik az elkövetkező időszakban? A kíváncsiakon kívül a programszervezőknek is óriási segítséget nyújt az eseménynaptár, hiszen ebből láthatják, hogy az általuk tervezett program nem ütközik-e például egy egyházkerületi közgyűléssel. Éppen ezért fontos, hogy előre bejegyezzük az eseménynaptárba a kisebb és nagyobb közegyházi programokat, eseményeket is. Ha a kerületek és az egyházmegyéék mind időben tájékoztatást adnának programjaik időpontjáról, elkerülhetők lennének a „keresztbeszervezések”. Akár egy évre előre is beküldhetők egy teljes munkacímű tervezett programjai!

Az eseménynaptárba kerülő programokról e-mailben értesítjük a „Fraternet – Hírek” levelezőlista tagjait. A listára bárki feliratkozhat, így azonnal tudomást szerezhet róla, ha valami újdonság kerül az eseménynaptárba, péntek reggelként pedig megkapja a következő tíz nap eseményeinek listáját. Az már csak hiba a történet, hogy az eseménynaptár programjait hozzárendeljük a szervező intézmény

névtárbejegyzéséhez. Ennek köszönhető az, hogy ha valaki az intézmény adatait keresi a névtárban, máris láthatja, hogy mi minden történt ott az elmúlt időben, vagy éppen mire készülnek.

Hogyan lehet eseményeket beküldeni? Írjuk be internetes böngészőnkbe az eseménynaptár címét: <http://naptar.lutheran.hu>, majd kattintsunk az „új hír beküldése” felírra. Egy űrlapot kapunk, amelyen meg kell adnunk egy sorban az esemény összefoglaló címét, majd egy bővebb mezőben részletezhet-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Babics Csaba és Bogdányi Gábor

jük a programot. Típusnak válasszuk ki az „esemény” szót. Nevünk és e-mail címünk megadása után kattintsunk a „küldés” gombra. Most egy olyan oldalra jutunk, amelyen megadhatjuk a szóban forgó település nevét, az esemény dátumát és fajtáját, valamint a kapcsolódó evangelikus gyülekezetet vagy intézményt. Az űrlap kitöltése az esemény szervezője, vagyis a kapcsolattartó adatainak megadásával fejeződik be. Ezután ismét kattintsunk a „küldés” gombra. Ezáltal az esemény a moderálók közé kerül: a moderátorok automatikus értékelést kapnak, majd miután ezt megnézték, engedélyezik a beküldött esemény közzétételét.

Mindenkit arra bátorítunk, hogy a honlap hír- és eseménynaptárát felhasználva tegye közzé az érdeklődésre számot tartó programokat.

■ BOGDÁNYI GÁBOR

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS
Evangelikus Portál
The Lutheran Portal - Lutherische Portal

Nyitólap Bemutakozás Naptár Szolgáltatások Névtár 2005. f.

Új hír beküldése

English - Deutsch

Ajánlatunk

Evangelikus Élet

Naptár

Új hír, esemény beküldése
Tablázatos havi naptár

<	2005. március	>	Év:	2005				
H	K	Sze	Cs	P	Szo	V	Hónap:	2
1	2	3	4	5	6		Gyerünk!	
7	8	9	10	11	12	13		
14	15	16	17	18	19	20		
21	22	23	24	25	26	27		
28	29	30	31					

2005/03/03 :: Hittantanár továbbképzés

Komp(uter)utópia: ég és föld között

► A magyar háztartások 22,5%-a rendelkezik 2002-ben számítógéppel. Tavaly ugyanez az adat már 35% körüli volt. Az utóbbi években dinamikusan nőtt az internetfelhasználók száma. A Bell Research piackutató cég 2004-es tanulmánya szerint háztartásaink mintegy 15%-ában van internetkapcsolat. Ez azt jelenti, hogy közel minden második olyan háztartás, amelyben van személyi számítógép, rendelkezik hálózati hozzáféréssel. Az otthoni PC-k kétharmadához kapcsolódik nyomtató; a digitális fényképezőgépek száma pedig egy év alatt megduplázódott.

Hasonlóan magával ragadó statisztikákon akadhat meg a szemünk az éves Magyar infokommunikációs jelentéseket olvasva, amelyek – egyebek mellett – a magyar társadalom infrastrukturális el-látottságát tárják fel. Óriási – közel 40%-os – eszközbővülés figyelhető meg otthonainkban (ez a Sulinet programnak is köszönhető), és valószínűleg mi is az „új tulajdonosok” örömeivel konstatáljuk: nekünk sem luxus többé a számítógép, de még a nyomtató sem. Sőt talán már nem is gondolunk azon, hogy megengedhetünk-e magunknak egy új fényképezőgépet (természetesen digitálisat, hiszen a reklámok is az „intelligens” gondoskodásra bujtogatnak titkon – mi mást is vennél másfél éves gyermeked mintaszülőjé-ként?).

Ami pedig ez után következik, az a szívem melengető, büszke érzés: felnőt-tünk. Teljes jogú tagjai vagyunk a társadalomnak. A tudás társadalmának. Vagy inkább az infokommunikációs társadalomnak – mégiscsak hozzáértőbbnek tűnik ez a megfogalmazás. (Ezzel a háttér-tudással persze büszkébbek lehetünk magunkra...) Ha még tovább megyünk, világossá válik: elindultunk az integráció útján. Ha olykor – távol a nagy európai olvasztótégely elítélőitől – magányosnak is érezzük magunkat, uniópolgárságunk flepnije fényesedik attól, ami

kor kissé önelégült mosollyal elindítjuk fészünkben a böngészőt, és csatlakozunk polgártársaink láthatatlan szövetségéhez.

Mindent – természetesen – a legújabb számítógépünkön tesszük, mit sem gondolva már az x86-osok kibocsátásra váró generációjával és a talán már a pince mélyén porosodó Commodore 64-esünk múltba vegyülő sziluettjével. De nem, ez nem igaz. Igenis letelepszik néhány másodperc erejéig mellénk a gyász, némi könnyes nosztalgiát lopva szívünkbe: de jó is volt éjjelenként kereszt-tül nyomkodni joystickünk piros gombjait. Most csak egy szürke egér volt a dobozban vásárláskor... Túlszorduló örömeink azonban egyelőre semmi sem csorbíthatja.

Először akkor érezzük megcsalva magunkat, amikor egerünk nem akar többé szaladgálni. Kezdeti dühünket egy-két jól irányított mozdulattal levezetjük. Szegény egérke... De ez az állapot tartatlan, hiszen be kell, hogy valljuk magunknak: nem vagyunk már jó társai egymásnak. A szürke egér a kukában landol; lecsereljük egy színesebb, izgalmasabb, esetleg vezeték nélküli, mindentudó verzióra – lehetőleg olyanra, amelyet bármelyik uniópolgár irigyen mustrálna, hiszen most már garantáltan minőségibb klickeléssel csatlakozunk a hálóra...

Így továbbra sem lohad le a lelkesedésünk, nem foszlik szét az illúzió: az internet világában szabadon, szinte feloldódva úszkálhatunk – inkább az éteri tengerre, mint kábel-folyamokra gondolva. Itt mindenki egyenrangú, mindenki tud úszni, mindenki egy nyelvet beszél, és követi a lejegyzést sem igénylő törvényeket. Senki sem fejlettebb a másiktól, és az új típusú gazdagság bárki számára elérhető jószágtól függ a hálózat ideál-társadalmában: az információtól. Új ég? Új föld? Egyik sem. Új világ. Ég és föld között.

A történet azonban nem ér itt véget. A családostól és újból megtapasztaljuk a számítógépünkkel, a nyomtatónkkal, a kameránkkal, a mobiltelefonunkkal stb. kapcsolatban. Mind a szemébe megy végül, anélkül, hogy törődne azzal, mit is jelent ez. Hogy helyette újabb és újabb gépek jönnek le a gyártó-sorokról, hogy a régitől mind földtöl-tek lesz, hogy a veszélyes hulladékok megmérgezik a vízünket, hogy Magyarországon naponta 720 kg nehézfém kerül a szemébe, hogy minden nap rengeteg termőföld pusztul el, hogy a gyermekeink ebben a „high-tech szerelemben” fogannak...

Azzal vigasztaljuk magunkat, hogy a tárgyaink lassan-lassan (nem, inkább gyorsan-gyorsan!) elavulnak, és használhatatlanná válnak; megéri egy újba beruházni. Pedig saját magunkat csaljuk meg: nem velük van a baj, hanem velünk.

Velünk, a szabad, az uniós, a korlátlan és az isteni dicsőség után. Még több kell. Ami van, az nem elég. Nem elég a rendelkezésre álló tér, idő, kapcsolat, öröm, lehetőség. Mennyei magaslattal akarunk. Ha kell, beruházunk érte.

■ MALIK ADRIENN

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Ki volt valójában Schulhof Izsák?

Tisztelt Szerkesztőség! Tisztelt Chladek Tibor!

Az Evangelikus Élet 2005. február 20-án megjelent számában olvastam Chladek Tibor *A bolond gazdag* című írását. Ha a történet helyszíne és főszereplője fiktív lenne, akkor sem érteném, hogy a mottóval választott evangéliumi példázat bolond gazdának illusztrálására miért pont a hitét sem gyakorló, kapzsi zsidó kereskedő képe a legmegfelelőbb. A 20. század még máig is ható, gyilkos ideológiái miatt azt hiszem, a legkevésbé, ha azt mondom: nem volt túl szerencsés a főhős kiválasztása egy keresztény szellemiségű újságban.

A történet helyszíne azonban nem kitalált, az esemény valóban megtörtént, és az írásban megnevezett személy ott és akkor élte át életének talán legnehezebb napjait. Schulhof Izsák vagy másként R. Jichak ben Zalman Schulhof ha-Lévi a török uralom alatt élő budai zsidó hitközség tevékeny, központi személyisége volt. Élete és írásai jól ismertek nemcsak egy szűk szakmai közönség, de a történelem iránt érdeklődő olvasóközönség előtt is (magyarul megjelent életrajzainak és írásainak jegyzéke megtekinthető a szerkesztőségben). 1645–48 táján született Prágában neves rabbik családjában; anyai ágon a híres prágai csodarabbi, a Gólem készítésének legendájáról is ismertté vált R. Jehuda Löw Becalél is az ősei közé számított. Még Prágában vette feleségül egy másik neves rabbi, Efrajim ha-Kohen leányát, Esztert, és apósát követve 1666-ban Budára költözött. A hódoltság alatt élő városban a zsidók helyzete egyébként jóval inkább mentes volt a kötöttségektől ebben az időben, mint a keresztény fennhatóság alatt. Ezért is emlékezhetett vissza később Schulhof Izsák úgy erre az időszakra, mint a béke korszakára, amikor zsidóival a Talmud és a kabbalisztikus tudományok tanulmányozásának szentelhetette magát.

Az ostromló keresztény sereg 1686. szeptember 2-án sikeres rohammal bevette a Török Birodalom kulcsfontosságú végvárat, Budát. Az ostrom hosszú volt, és igen sok áldozatot követelt. A győztes hadvezérek három nap szabad rablást engedélyeztek katonáiknak, akik éltek is a lehetőséggel: kardélre hányták, kifosztották, és rab-ságba hurcolták a város teljes lakosságát, katonákat és polgárokat, férfiakat, nőket és gyerekeket, muzulmánokat és zsidókat egyaránt. Ennek az eseménynek tanúja volt Schulhof Izsák, még csak nem is a legyőzöttek (ezalatt a katonákat értem), hanem az áldozatok oldaláról. Feleségét a fosztogatás során ölték meg, hétéves fiát elragadták mellőle, és később fogságban halt meg, ő maga pedig sok viszontagság után, halálos veszélyek közül megmenekült. Azért neveztem tanúnak, mert leírta az élményeit.

Két gyászdal, valamint egy emlékiratot alkotott, amelyben részletesen elmeséli az ostrom alatt kiállott szenvedéseit és az általa látott borzalmakat. Ebből az írásból tudjuk, hogy: „Ami pedig engem illet, én a legutóbbi nagy és súlyos ostromzár óta reggeltől estig ott voltam a zsinagógában az én drága fiammal, Simsonnal – legyen áldott az emléke –, egyre csak álltam, és imádkoztam, és szolgáltam az Örökkévalót. Nem tudtam semmiről semmit, amíg csak nem jöttek oda sokan, igen sokan, hogy a fegyver okozta zűrzavar elől a zsinagógába meneküljenek.” Itt érték el őt és családját a fosztogatás és gyilkoló katonák. Ez szőges ellentétben áll azzal, amit Chladek Tibor írásában olvasunk a teli ládáját kétségbeesetten ráncigáló Schulhofról.

Valós történelmi személyről, valós helyszínen megtörtént, valós esemény keretében így írni több mint megtévesztő. Jelen esetben sikerült meggyalázni egy ember emlé-két, aki áldozattal eset kora háborús eseményeinek, és aki ránk öröközte a maga és a város több ezer lakója szenvedésének emlékét. Nem olyan nehéz ezt ma is átélni. Hatvan évvel ezelőtt is volt egy nem kevésbé véres ostrom Budapesten, a városba zárt lakosság feje felett, csak akkor nem törökök és németek (meg magyarok), hanem oroszok és németek (meg magyarok) harcoltak utolsó leheletig. Sokak számára máig fájó emlék mindez; többen közülük emlékiratot is írtak – zsidók is. Melyikük nevét válasszuk a bolond gazdag példáját kiszínező „irodalmi alkotás” főhősének?

Tessék ezt meggondolni, és tenni valamit a következő lapszámok egyikében Schulhof Izsák megkövetésére.

DR. VÉGH ANDRÁS, Budapesti Történelmi Múzeum Középkori Osztály

Tisztelt Végh András!

Ezúton szeretném megköszönni konstruktív hozzászólását. Előjáróban el kell árulnom Önnek, hogy jelenleg második gimnazista vagyok. A történetem főhőséül választott személyt először egy történelmórán találkoztam, mégpedig egy olyan tankönyv hasábjain, amely nem közölte Schulhof Izsák életét oly részletességgel, mint azt Ön tette lelevelében. Mielőtt nekifogtam volna az írásnak, még egy történelmi lexikonban is utánanéztam a névnek, a lexikon azonban semmilyen információt nem tartalmazott erről a személyről. E két könyvből szerettem volna „ismereteim” birtokában merem leírni, amit leírtam. Írásom célja elsősorban az anyagias életszemlélet hiábavalóságának bemutatása volt, nem pedig egy ember életének megítélése. Sajnálom, hogy a történelmi hűségnek nem sikerült megfelelnem, ezért Öntől és minden kedves olvasótól elnézést kérek. Segítségét köszönöm.

CHLADEK TIBOR

DÓJÁRÁS
NYUGATRÓL
T NAGY
PADEK

Evangelikus püspöki vizit

Istentiszteletet tartott nálunk Gáncs Péter püspök

Dunaujváros (P.J.) – A Magyarországi Evangelikus Egyház déli egyházkerületének püspöke, Gáncs Péter vasárnap Dunaujvárosba és környékén szolgált istentiszteleteken.

A 2003-ban megválasztott püspök Kisapostagon, Dunaujvárosban és Rácalmáson ken fel, az evangelikus közösségek, és vett részt istentiszteleten. A város templomába Viadana kórus is közreműködött az ünnepi alkalmon, a lyet a hívek és a meghívott részére állófogadás követett.

A zsfőllásig megtelt evangelikus templomokban a püspök az egyház szűkös számú szolgálatát az istentiszteleti alkalomok során látta.

HÍRLAPBAN

ajvédó fal n jó ötlet

aktanya környékén k mindennapjait keresi az ipari park ny vállalkozásának kényesége.

ifjai visszate-tés a kezdetre

Intercisa Múzeum-pénteken nyílt meg Koffán Károly re-ktív tárlata.

A Dunaujvárosi Hírlap 43. számának címlapján található elírást nem (csak) sovány vigaszként tesszük közzé a fenti képen. Ahogyan a püspök nem püspök, úgy természetesen az EvÉlet idej 9. számában a segélyszervezet sem szegélyszervezet (8. oldal), és a 27-e sem 20-a... (10. oldal) Az sem volt szándékos, hogy az Új nap – új kegyelem című rovat egy március végi időutazásra hívta az olvasókat. Mondhatnánk, hogy – a fő-szerkesztőjét és olvasószerveztőjét egy ideig nélkülözni kényyszerülő – újságunkat a sajtó ördöge tréfálta meg, de ez mentegetőszív volna. Abban bízunk, hogy szerző-ink és olvasóink megértőek lesznek velünk szemben.

■ Az Evangelikus Élet tartalékos szerkesztősége

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

A budavári evangélikus templomban (Budapest I., Táncsics Mihály u. 28.) március 6-án, vasárnap a 18 órakor kezdődő istentiszteleten az Égőgérő gospelkórus szolgál. Igét hirdet Bence Imre esperes. Minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

A Lutheránia kórus szolgálatával bőjti zenés áhítatot tartunk március 6-án 18 órai kezdettel a **pestszentlőrinci evangélikus templomban** (XVIII. ker., Kosuth L. tér 3.). Vezényel dr. Kamp Salamon. Igét hirdet Adorjáni Dezső Zoltán kolozsvári evangélikus püspök. A belépés díjtalan, adományokat elfogadunk a kolozsvári evangélikus templom Walcker orgonájának felújítására. Templomunk megközelíthető a 3-as metró Határ úti állomásától az 50-es villamossal; a 12. megállónál kell leszállni.

Nincs más! címmel bőjti igehirdetési sorozatot tartunk a **budavári evangélikus gyülekezet** kápolnájában március 7. és 12. között. János evangéliumának 6. fejezete segítségével arra figyelünk egész héten, hogy Jézus hogyan elégíti meg a testi és lelki eledelre vágyókat. Nincs más – csak öt kenyér! Nincs más – csak Jézus! Az igehirdetés-sorozat hétfőtől szombatig tart. Az alkalmak minden este 18 órakor kezdődnek a kápolnában (Budapest I., Táncsics Mihály u. 28.). Igét hirdet Bence Imre esperes. Mindenkit szeretettel hívunk és várunk.

SZÜLETÉS

Örömmel adjuk hírl, hogy február 24-én megszületett harmadik gyermekünk, *Lujza*. „Milyen jó hálát adni az Úrnak!” (Zsolt 92,1a)

Fabiny Tamás és Katalin

Az **Evangelikus Nők Klubjának** következő alkalmát március 12-én, szombaton 10 órai kezdettel tarjuk az Országos Iroda épületében (Bp. VIII., Üllői út 24.). Az alkalmat Aklanné Balog Éva lelkész, a Női Bizottság elnöke tart úti beszámolót *Tanárokkal a Szentföldön* címmel. Sok szeretettel hív és vár minden kedves testvért a Női Missziói Szolgálat!

Emlékezzünk régiekre címmel jelentette meg az **Evangelikus Missziói Központ** Scholz László lelkész vallomását életútjáról. A könyvecské a 2002. december 7-i kelenföldi szeretetvendégségen elhangzott visszaemlékezés magnófelvétele alapján készült. Könyvajánlót a márciusban megjelenő *Misszió magazinban* olvashatnak majd. A könyv megvásárolható az Evangelikus Missziói Központban, a Huszár Gál könyvesboltban és a Luther Kiadó könyvesboltjában.

A **Kisdeák Evangelikus Óvoda** felvételt hirdet 3-5 éves gyermekek részére a 2005-2006-os tanévre. Telefonon az 1/483-2160-as számon lehet érdeklődni. Jelentkezés személyesen az óvodában (1052 Budapest, Deák Ferenc tér 4. II. emelet) március minden hétfőjén 8 és 10 óra között.

HALÁLOZÁS

Szomorú szívvel, ám Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy özvegy *Kozák Károlyné* született *Sághy Ilona* 2005. február 12-én, életének 95. évében hazatért Teremtőjéhez. Hamvait Budapesten március 3-án a Farkasréti temetőben evangélikus egyházunk szertartása szerint helyeztük örök nyugalomra.

A gyászoló család

APRÓHIRDETÉS

Keresztény szeretetotthon területén apartman örökös használatra megvásárolható. Somogy megye. Tel.: 85/329-511.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorny legszébb díszé a toronyóra. Ön-nél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Művek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Toronymszakok bádoggazását, festését, vilálmhárítók elkészítését vállalom. Török Lajos, 8881 Sormás, Petőfi u. 34. Tel.: 93/375-194.

Templomok, templomtornyok, villám-védelmi rendszerek tatarozása, újjak építése. Megkeresésre referencialistát küldünk. Bede László építőipari vállalkozó. 6000 Kecskemét, Győzelem u. 6. Tel.: 30/943-5089.

Keresem független, őszinte, nem dohányszó (max. 42 éves) társam, aki családot alapítana. 38/163/59, nyugat-dunántúli megyeszékhelyen élő óvónő várja bemutatkozását „Fényképnek örülnék” jelígre vagy telefonon a 70/265-1742-es számon.

Hévízen, a Nymphaea-házban (www.evip.hu/nymphaea) szoba, apartman kiadó. Tel.: 83/343-993; fax: 83/321-705; e-mail: medaer@axelero.hu. Üdülési csekket elfogadunk.

Fizessen elő lapunkra!

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Fogj munkához, az Úr legyen veled! 1Krn 22,16b (Lk 5,5; Jn 12,20-26; 2Kor 1,3-7; Zsolt 84) Dávid király így biztatja fiát, Salamont, hogy építse föl Jeruzsálemben Isten templomát. Ezt a templomot, melyben az Úr dicsősége látható módon megjelent, később a babiloni hadsereg lerombolta. A hetvenesztendei fogságból hazatérők erejéből szegényes fatemplomra futotta csak. Ennek helyén épít Heródes negyvenhat esztendei munkával új, a Salomonénál kétszer nagyobb kötemplomot, amely nemcsak a város öröme és büszkesége lesz, de a világ hét csodája között tartják számon. Ebben a templomban maga az Úr is megjelenik az ember Jézus személyében. *Laetare* vasárnapján Jeruzsálemnek ebben az örömeiben osztozunk, noha tudjuk, hogy a város akkori népe nem ismerte fel „meglátogatása napját”, mert az ékes kövekből épült templomot nagyobb tartotta a templom Uránál, aki szolgálai formában jelent meg háza oszlopcarnokában, hogy népét pásztorként tanítsa.

Hétfő

Az Úr, az Úr irtalmas és kegyelmes Isten! Türelme hosszú, szeretete és hűsége nagy! Megtartja szeretetét ezerrig, megbocsátja a bűnt, hittségét és vétet. Bár nem hagyja egészen büntetés nélkül. 2Móz 34,6-7 (Mt 24,42; 5Móz 8,2-10; Lk 20,41-47) Miután Mózes szétörte kőtábláit az aranyborjún, újra Isten elé kell állnia. Amikor az Úr megjelenik, ezekkel a szavakkal mondja ki a nevét: „Az Úr, az Úr irtalmas és kegyelmes Isten!” És valóban, a hűtlenné vált nép – ha a csapások által megzúdítva is – életben marad. A fenyítés kemény, mégis csupán jele a büntetésnek, amelyet a nép érdemel, és amely az Isten Bárányára hárul majd, aki a keresztfán a világ minden bűnének büntetését elszenvedi.

Kedd

Erőt ad a megfáradtnak, és az erőtlent nagyon erőssé teszi. Ézs 40,29 (2Kor 4,16; Jób 9,14-23,32-35; Lk 21,1-4) A próféta ígéretének igazát sokan tanúsíthatják. Amint minden prófécia, ez is csak Jézus szenvedésében és föltámadásában teljesül maradéktalanul. Húsvétkor lesz nyilvánvaló, hogy a megfeszített Isten nagypénteki erőtlensége valóban erősebb az emberek erejénél (1Kor 1,25).

Szerda

Szóljatok Jeruzsálem szívéhez, és hirdessétek neki, hogy letelt rabsága, megbűnhődött bűnéért. Ézs 40,2 (Lk 18,31; Jn 15,9-17; Lk 21,5-19) A próféta a babiloni fogság közelgő végét hirdeti, szözeata mégis többdimenziós. Isten mindenkor népéhez szól, és a Golgota keresztjén függő Isten Bárányára mutat: letelt a bűn rabsága, mert a bűn már elnyerte büntetését.

Csütörtök

Jób felelt, és ezt mondta az Úrnak: Bizony, könnyelmű voltam! Mit felelhetnék neked? Kezemet a számra teszem. Jób 40,3-4 (Lk 10,39; 2Kor 4,11-18; Lk 21,20-28) Jób belátja: Isten bölcsessége előtt el kell némulnia. Mi sem tehetünk mást, ha a Golgota keresztjére tekintünk: a bűn nem marad büntetlenül, ám a bűnös mégis megmenekül, mert az ártatlan önként vállalt halála igazzá teszi. Emberi értelem soha nem találja ki, hogy a bűn okozta rombolást ilyen úton lehet helyreállítani.

Péntek

Lelei gyötrelmeitől megszabadulva látja őket, és megelégedett lesz. Ézs 53,11 (Lk 6,21b; Jn 10,17-26; Lk 21,29-38) A próféta látja azt az elégtételt, amelyben az ártatlan Bárány részesülni fog szenvedéséért: látja a kereszt alatt megtérő bűnösöket. Nemcsak azokat, akik az első nagypénteken mellüket verik, hanem azt a megszámlálhatatlan sokaságot is, amelyet Isten Bárányának szenvedése azóta tett és tesz majd még igazzá Isten előtt.

Szombat

Éreztétek, és lássátok, hogy jó az Úr! Boldog az az ember, aki hozzá menekül. Zsolt 34,9 (Lk 11,3; Jn 14,15-21; Lk 22,1-6) Ádám – bűnnel vádoló lelkiismeretének szavát hallva – úgy érezte, el kell rejtőznie Isten elől. A bűnös ösztönösen menekül Isten közeléből, mert ellenségének gondolja őt. Megtérni annyi, mint a Megfeszítettre fölnevezve megérezni és meglátni Isten jóságát, hozzá menekülni a bűn nyomasztó terhével. A bőjti öröm a mennyei Atya tékozló gyermekét visszafogadó szeretetének tapasztalása.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Helyreigazítás

Lapunk február 27-i számában az *Új nap – új kegyelem* című rovatba tévedésből az egy hónappal később esedékes írás került. Az érintett szerzők és olvasóink szíves elnézését kérjük. Az *Evangelikus Élet* on-line változatának 9. számában közöljük az arra az időszakra vonatkozó napi igemagyarázatokat.

Következő számunkban:

És lőn átvilágítás...

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 6-tól március 13-ig

VASÁRNAP

9.25 / m2
Mai hitvallások
Benczúr László portréja (ism.) (25)
10.40 / PAX
Családi vállalkozás (ZMC – 20)
12.10 / Duna Tv
Élő egyház
Vallási híradó (30')
13.15 / Duna Tv
Légy jó mindhalálig (magyar film, 1936)
A főhős, Nyilas Misi, a kollégiumi emiense diákjai pakkot kap hazulról. Fel sem bontja, rohan a vak Pósalaky úrhoz felolvasni az újságot, majd megteszi a lutrin az öreg által megáldott számokat. Az öreg Pósalaky számait húzzák ki, csak hogy Misi elvesztette az igazoló szelvényt... (71')

CSÜTÖRTÖK

5.35 / mtv és m2
A Hajnali gondolatok mai adásában Tamásy Tamás evangélikus lelkész gondolatait hallhatjuk.
19.15 / PAX
Kútásó (portréfilm)
A filmben a pátyi kútásó titokzatos életéről, az „élő víz” hatalmáról és Istennel való találkozásairól mesél. (28')
20.00 / Duna Tv
Keresztesek (lengyel játékfilm, 1960) 2/1.
A látványos történelmi film a lengyel nép és a német lovagrendek harcáról szól. Össze-csapásuk a 15. században érte el tetőpontját, amikor a lengyel király végső csatára kényszerült. (Második rész: péntek, 20.00 / Duna Tv) (89')

HÉTFŐ

23.30 / mtv
Magazinnapjai (olasz háborús filmdráma) (143')

11.25 / PAX
Ébredés, 8. rész
Magazinnapjai (ZMC – 29)
11.45 / Petőfi rádió
Szimbólumok hétről hétre
A műsor az 1848/49-es szabadságharc tábort lelkészektől és papjainak állít emléket, ezenkívül ismerteti a csatákban és a táborokban használatos jelképeket, zászlókat.

PÉNTEK

16.55 / Filmmúzeum
Eldorádó (magyar film, 1988)
Monori Sándor életelve: a kinek aranya van, mindene van. Neki pedig bőven van... (99')

11.00 / m2
Nyugat-Európa kolostorai és lakói 8/3.: A Szent Ferenc-kolostor Assisiben (27')
20.00 / PAX
Élő kövekként
Portrészorozat, 4. rész: Szebik Imre (31')

KEDD

16.50 / mtv
Maradj velünk
Találkozás Jézussal (10')
19.05 / Bartók rádió
Goldmark Károly: Sába királynője
Négyfelvonásos opera
21.00 / PAX
Miért és hogyan imádkozzam? (ismeretterjesztő sorozat)
Bevezetés a kereszténység világába a Biblia és Jézus tanításain keresztül. (51')
23.55 / m2
Molokai – Az átok szigete. Damien atya története (ausztrál film, 1999)
Hawaii, 1872. Felüti fejét a lepára, és elrendelik, hogy a betegeket Molokai szigetére száműzzék. A város püspöke a fiatal Damien atyát küldi a szigetre... (117')

SZOMBAT

6.30 / Petőfi rádió
A szeretet közösségei
A kereszténység megújítja a világot. Összeállítás a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének kongresszusáról. (30')
7.00 / Rádió C (FM 88,8)
Az evangélikus ébresztőműsorban Szeverényi János országos missziói lelkésszel beszélgetünk. Műsorvezetők: Csapó Krisztián és Győre Balázs. (60')
12.10 / Duna Tv
Isten kezében (30')
14.00 / PAX
Az anyaméh gyümölcse jutalom
A Zákus Média Centrum által készített műsor negyedik része a *Családja* címet viseli. (60')
19.00 / Hálózat Tv
Szentföldi szent helyek (30')

SZERDA

12.20 / Duna Tv
Isten kezében (ism.) (30')
17.00 / mtv
Útmutató – Isten rendjében élve
Az ökumenikus műsorban Fabiny Tamás, Jelenits István, Schweitzer József és Kodácsy Tamás mondja el gondolatait. A műsort Gryllus Dániel és Gryllus Vilmos zenéje teszi színesebbé. Szerkesztő: Nagy László. Rendező: Nemes Takách Ágnes.
18.05 / Bartók rádió
A Mátyás-templom ének- és zenekarának hangversenye (47')
22.25 / PAX
1000 kilométer egyháztörténeti utakon (útitfilmsorozat), 5. rész
Evangelikusok Palócföldön (ZMC – 20')

VASÁRNAP

5.45 / tv2
Reggeli gondolatok (vallási magazin) (30')
17.00 / m2
Útmutató – Isten rendjében élve (ism.)
12.10 / Duna Tv
Élő egyház
Vallási híradó (30')
18.05 / Bartók rádió
Budapesti Bach-hét, 2004
Musikalisches Opfer BWV. 1079. (Deák téri evangélikus templom, június 10.) (58')
20.40 / PAX
János passió
A Lutheránia énekkar és a Magyar Szimfonikus Zenekar előadását Kamp Salamon dirigálja, a Deák téri evangélikus templom orgonáját Trajtler Gábor szólaltatja meg. (106')

Evangelikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Győri Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sador.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (marian.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvÉlet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschér Károly ifj. – Liturgikus sarok (hako@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Matolcsy Miklós vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2132 Ft, fél évre 4264 Ft, egy évre 8528 Ft, szomszédos országba egy évre 2900 Ft (108 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a meg-előző hét csütörtökig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzárta kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu címre várjuk.